

دانشگاه تهران

مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس

دوره: کارشناسی

رشته : روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

مصوب جلسه مورخ ۸۵/۱۱/۱۷ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

این برنامه بر اساس مصوبه جلسه ۶۹۳ مورخ ۸۷/۴/۲۹ شورای برنامه ریزی آموزش عالی مبنی بر ضرورت ایجاد رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی در مقطع کارشناسی و مطابق با مواد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی به دانشگاهها، توسط اعضای هیات علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی بازنگری شده و در یکصد و پنجاه و سومین جلسه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه مورخ ۸۵/۱۱/۱۷ به تصویب رسید.

برنامه آموزشی رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنائی در دوره کارشناسی که توسـط اعضای هیات علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی بازنگری شده بود با اکثریت آراء به تصویب شورای آموزشی رسید.

* این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.

* هر نوع تغییر در برنامه آموزشی مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریـزی آموزشی دانشگاه و شورای برنامه ریزی آموزش عالی برسد.

رای صادره جلسه مورخ ۸۵/۱۱/۱۷ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه در مـورد برنامـه آموزشـی رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی در دوره کارشناسی صحیح است، و به واحد هـای ذیـربط ابلاغ شود.

فرهاد رهبر

ریاست دانشگاه تهران

این برنامه آموزشی در جلسه مورخ ۸۷/۴/۲۹ شورای برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم تحقیقات و فناوری تصویب و مورد تایید می باشد

سیدابوالفضل حسنی

دبیر شورای برنامه ریزی آموزش عالی

مصوبه شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه تهران در خصوص برنامه درسی

رشته : روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی

مقطع :کارشناسی

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی که توسط اعضای هیات علمی گروه روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی بازنگری شده است با اکثریت آراء به تصویب رسید.

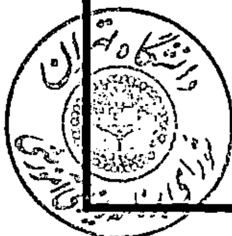
- این برنامه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.
- هر نوع تغییر در برنامه مجاز نیست مگر آنکه به تصویب شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه برسد.

محمود کمره ای
معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه

جلیل راشد محصل
دبیرشورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه

رای صادره جلسه مورخ ۸۵/۱۱/۱۷ شورای برنامه ریزی آموزشی دانشگاه در مورد بازنگری برنامه درسی رشته روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی در مقطع کارشناسی صحیح است، به واحد ذیربط ابلاغ شود.

عباسعلی عمید زنجانی
رئیس دانشگاه

فصل اول

مشخصات کلی

باسمه تعالی

مقدمه

به رغم اینکه روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، دانش نسبتاً نوینی است و قدمت چندانی در دنیای امروز ندارد، لیکن در دو دهه اخیر نقش بسیار ارزشمندی در تغییر نگرشها و بازخوردها و ارائه خدمات موثر آموزشی و توانبخشی به کودکان و نوجوانان استثنایی داشته است.

امروزه گستره کودکان استثنایی وسعت بیشتری یافته و ضرورت بهره مندی از دانش تخصصی هر چه بیشتر در قلمرو **شناخت ویژگیها** ، **سبب‌شناسی** ، **پیشگیری از معلولیت** و **روشهای مؤثر آموزش و توانبخشی کودکان استثنایی** امری است کاملاً ضروری و اجتناب ناپذیر. در کشور ما نیز بعد از پیروزی انقلاب اسلامی فعالیتهای قابل توجهی در حوزه کودکان استثنایی به ویژه در امر تشکیلات سازمانی و برنامه‌های دانشگاهی انجام پذیرفته است. همه صاحب نظران بصیر اذعان دارند تربیت و تامین نیروی انسانی متخصص و واجد شرایط برای مراکز آموزشی و توانبخشی امری است فوق العاده مهم.

با توجه به اینکه در حال حاضر در بسیاری از دانشگاههای کشور رشته تحصیلی کودکان استثنایی در سطوح کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری فعال گردیده است و با عنایت به نیاز امروز و آینده جامعه اسلامی ایران به خدمات متخصصان، کارشناسان و معلمان کودکان استثنایی در سطوح مختلف و لازمه هماهنگی هر چه بیشتر در تدوین برنامه‌های جامع آموزشی در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری و ارائه واحدهای نوین درسی، ضرورت بازنگری مستمر برنامه‌های موجود را مضاعف می‌نماید.

لذا با توجه به اینکه **دوره کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی** قریب به بیست سال است با برنامه جدید در تعداد قابل توجهی از دانشگاههای کشور ارائه می‌شود و **دوره دکتری روان‌شناسی و آموزش کوکان استثنایی** نیز هماهنگ با برنامه کارشناسی ارشد اخیراً در چند دانشگاه بزرگ کشور ارائه می‌گردد، بازنگری، اصلاح و تکمیل دروه کارشناسی کودکان استثنایی با گرایش آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی و هماهنگ نمودن این دوره با دوره‌های ارشد و دکتری با عنوان **روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی** و روزآمد نمودن برنامه درسی با در نظر گرفتن نیازهای متنوع مراکز آموزشی و خانواده‌های ذیربط به خدمات فارغ التحصیلان این رشته، طی جلسات

متعدد با حضور اساتید مجرب و بهره مندی از تجارب دانشگاههای معتبر برخی از کشورهای پیشرفته برنامه آموزشی دروه کارشناسی کودکان استثنایی با گرایش عقب ماندگی ذهنی مورد تجدید نظر اساسی قرار گرفت .

در هماهنگی با عناوین این رشته در سطوح کارشناسی ارشد و دکتری، عنوان این رشته تحصیلی در دوره کارشناسی نیز به **روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی** تغییر یافت و محتوای برنامه درسی با در نظر گرفتن نیازها، ضرورتها و تازه‌های علمی تهیه و تدوین گردید.

امید است اجرای کامل این برنامه در دانشگاههای مختلف کشور بتواند گام مؤثری در پاسخ به نیازهای روزافزون به خدمات روان‌شناسی و آموزش استثنایی باشد. بدیهی است با توجه به اینکه در سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران **«کمیسیون تخصصی روان‌شناسی کودکان استثنایی»** فعال گردیده و فارغ التحصیلان این رشته در سطوح کارشناسی ارشد و دکتری می‌توانند با احراز شرایط و شایستگی‌های لازم پروانه تخصصی دریافت نمایند، بالطبع بازنگری و روزآمد نمودن برنامه‌های جامع روانشناسی و آموزش کودکان استثنایی در کلیه سطوح تحصیلی به طور همزمان و هماهنگ در آینده‌ای نه چندان دور مورد توجه خواهد بود.

۱ - تعریف:

رشته روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی مجموعه‌ای از دروس اصلی و تخصصی در حوزه روان‌شناسی و آموزش استثنایی می‌باشد که دانشجویان این رشته را قادر می‌نماید تا در زمینه‌های ارزیابی و تشخیص، آموزش و توانبخشی کودکان استثنایی به ویژه کودکان آهسته گام (عقب مانده ذهنی)، ناشنوا، نابینا، چند معلولیتی و کودکان با اختلالات ویژه یادگیری، قابلیت‌های لازم را احراز نمایند.

۲ - هدف :

هدف اصلی از طراحی و اجرای برنامه کارشناسی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، فراهم نمودن زمینه مطلوب تربیت کارشناسان متعهد و توانمند در امر آموزش و توانبخشی کودکان استثنایی می‌باشد.

۳ - طول دوره و شکل نظام :

متوسط طول دوره رشته کارشناسی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی ٤ سال و حداکثر آن ٦ سال است. دانشجویان در جریان گذراندن دوره آموزشهای نظری و عملی لازم برای کسب توانائیهای ضروری در حوزه روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی را

براساس آیین نامه‌های شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی برنامه ریزی در سیستم واحدی و به شرح زیر فرا خواهند گرفت.

٤ - تعداد و نوع واحدها :

دروس عمومی	۲۱ واحد
دروس اصلی	۵۲ واحد
دروس تخصصی	٥٦ واحد
دروس اختیاری	٦ واحد
جمع دروس	**۱۳۵ واحد**

۵ - ضرورت و اهمیت :

حدود ده درصد کودکان و نوجوانان سنین مدرسه از نظر آموزشی، استثنایی محسوب می‌گردند. به سخن دیگر در کنار کودکان و دانش‌آموزان عادی همواره کودکانی مشاهده می‌شوند که از نظر زیستی، حسی - حرکتی، ذهنی و یا عاطفی و روانی تفاوت قابل توجهی با همسالان خود دارند به گونه‌ای که برای ارائه خدمات مطلوب آموزشی به ایشان لازم است تغییرات مناسبی در برنامه‌ها و محتوای دروس ایجاد شود. در حال حاضر حدود یکصد هزار نفر از دانش‌آموزان کشورمان در مدارس استثنایی کشور مشغول هستند. بدیهی است هزاران دانش‌آموز استثنایی نیز به دلایل گوناگون به خصوص در مناطق روستایی و شهرهای کوچک در کنار دانش‌آموزان عادی در مدارس مختلف حضور دارند. جامعه اسلامی ایران در حال حاضر به تعداد قابل توجهی معلمان و مربیان استثنایی با حداقل مدرک تحصیلی کارشناسی نیاز مبرم دارد. تربیت و تامین نیازهای تخصصی مدارس استثنایی و مشاوران مورد نیاز مدارس عادی از اهم وظایف و رسالتهای دانشگاههای کشور تلقی می‌گردد. دوره کارشناسی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی می‌تواند پاسخ در خور توجهی باشد به نیاز روزافزون مدارس و خانواده‌ها به مربیان و کارشناسان کودکان استثنایی.

در حال حاضر در بسیاری از دانشگاههای کشور دوره کارشناسی ارشد روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی فعال می‌باشد و چند دانشگاه نیز همانند دانشگاه تهران مجری دوره دکتری روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی می‌باشند. بدون تردید رشته کارشناسی موجود کودکان استثنایی با تجدید نظر اساسی که در آن صورت پذیرفته است می‌تواند با

عنوان روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی هماهنگ با عناوین کارشناسی ارشد و دکتری در تکمیل چرخه علمی این رشته کاملاً مؤثر واقع گردیده و زمینه و انگیزه‌های تلاش علمی و حرفه‌ای دانشجویان را مضاعف نماید. به ویژه آن که در سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران با تشکیل کمیسیون تخصصی روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی زمینه صدور پروانه‌های اشتغال را به نحوه شایسته‌ای برای فارغ التحصیلان مقاطع کارشناسی ارشد و دکتری کودکان استثنایی فراهم نموده است.

۵ - نقش و توانایی فارغ التحصیلان :

فارغ التحصیلان رشته روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی در مقطع کارشناسی می‌توانند در کلیه واحدهای آموزشی بالاخص مراکز و مدارس ویژه کودکان استثنایی به عنوان کارشناس، مشاور و معلم، عهده دار مسئولیت شوند.

٦ - نحوه پذیرش دانشجو :

الف - شرایط عمومی

۱. دارا بودن شرایط عمومی داوطلبان ورود به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور

۲. پذیرفته شدن در آزمون ورودی (کنکور سراسری)

تبصره: دانشجویان این رشته از کلیه رشته‌های نظری دیپلم (ریاضی فیزیک، تجربی و علوم انسانی) پذیرفته خواهند شد.

ب - شرایط اختصاصی

۱. دارا بودن قدرت بیان و انگیزه تحصیل و خدمت

۲. برخورداری از حلم و حوصله و بردباری و توانایی کنترل خویشتن

۳. نوع دوستی و علاقه و توجه به رفاه افراد انسانی

٤. برخورداری از توانایی‌های لازم برای برقراری روابط انسانی

۵. علاقمندی به کمک به افراد در حل و رفع مشکلات آنها

۷ - مواد و ضرایب امتحانی :

نام درس	ضریب
زبان و ادبیات فارسی	۲
زبان عربی	۱
ریاضی	۳
اقتصاد	۲
تاریخ و جغرافیا	۱
علوم اجتماعی	۳
فلسفه و منطق	۲
روان شناسی	۳

فصل دوم

جداول دروس

جدول شماره ۱ (دروس عمومی)

ردیف	نام‌درس	تعدادواحد			تعدادساعات‌دروس			نام‌درس‌پیش‌نیاز
		نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۱	معارف اسلامی (۱)	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	———
۲	معارف اسلامی (۲)	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	معارف اسلامی (۱)
۳	فارسی عمومی	۳	-	۳	۴۸	-	۴۸	———
۴	زبان خارجی	۳	-	۳	۴۸	-	۴۸	زبان‌پیش‌دانشگاهی
۵	تربیت بدنی (۱)	-	۱	۱	-	۳۲	۳۲	———
۶	تربیت بدنی (۲)	-	۱	۱	-	۳۲	۳۲	تربیت بدنی (۱)
۷	اخلاق و تربیت اسلامی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	———
۸	تاریخ اسلام	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	———
۹	انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	———
۱۰	متون اسلامی (آیات و احادیث)	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	———
۱۱	جمعیت و تنظیم خانواده	۱	-	۱	۳۲	-	۳۲	———
	جمـــــع	۱۹	۲	۲۱	۳۲۰	۶۴	۳۸۴	———

جدول شماره ۲ (دروس اصلی)

	ردیف	نام‌درس	تعدادواحد نظری	تعدادواحد عملی	تعدادواحد جمع	تعدادساعات‌دروس نظری	تعدادساعات‌دروس عملی	تعدادساعات‌دروس جمع	شماره‌درس‌پیش‌نیاز
		دروس اصلی							
۵۱۰۱۵۵۸	۱	اصول آموزش و پرورش	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی عمومی
۵۱۰۱۱۴۶	۲	ریاضیات پایه	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	ریاضیات پیش‌دانشگاهی
۵۱۰۱۶۰۰	۳	روشها و فنون تدریس	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی رشد ۱(باتاکیدبرکودکان استثنایی) روانشناسی رشد ۲
۵۱۰۱۵۷۱	۴	روانشناسی عمومی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	----------
۵۱۰۱۵۵۹	۵	روانشناسی تربیتی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی عمومی
۵۱۰۱۱۱۴	۶	روانشناسی رشد ۱(باتاکیدبرکودکان استثنایی)	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی عمومی
۵۱۰۱۱۱۵	۷	روانشناسی رشد ۲	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی رشد ۱
۵۱۰۱۵۹۷	۸	روان‌شناسی‌خانواده‌ومشاوره‌ازدواج (باتاکید بر خانواده استثنایی) *	۴	-	۲ ۴	۶۴	--	۶۴	جامعه شناسی پرورشی روانشناسی اجتماعی
۵۱۰۱۵۷۰	۹	اصول‌برنامه‌ریزی‌آموزشی‌ودرسی(باتاکیدبرنظام‌استثنایی)	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی عمومی
۵۱۰۱۰۴۱	۱۰	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی	۲	۱	۳	۳۲	۳۲	۶۴	روانشناسی‌رشد ۱(باتاکیدبرکودکان‌استثنایی) روانشناسی رشد ۲
۵۱۰۱۵۹۰	۱۱	مشاوره‌وراهنمایی(باتاکیدبرکودکان‌استثنایی)	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی رشد ۲
۵۱۰۱۳۱۲	۱۲	آشنایی‌باکتابخانه‌و کتابداری	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	----------
۵۱۰۱۱۷۱	۱۳	سنجش‌واندازه‌گیری در علوم‌تربیتی	۲	—	۲	۳۲	--	۳۲	آمار توصیفی
۵۱۱۰۰۹	۱۴	روشهای‌تحقیق‌درروانشناسی‌وعلوم‌تربیتی	۲	۱	۳	۳۲	۳۲	۶۴	آمار توصیفی
۵۱۰۱۳۲۸	۱۵	زیست شناسی عمومی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	----------
۵۱۰۱۰۹۶	۱۶	روانشناسی اجتماعی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی عمومی
۵۱۰۱۳۵۷	۱۷	روانشناسی شخصیت	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی عمومی
۵۱۰۱۵۷۴	۱۸	روانشناسی‌یادگیری(باتاکیدبرفراگیران‌استثنایی)	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی تربیتی
۵۱۰۱۵۹۴	۱۹	آسیب‌شناسی روانی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌رشد ۱(باتاکیدبرکودکان‌استثنایی) روانشناسی رشد ۲
۵۱۰۱۵۷۵	۲۰	آمار توصیفی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	ریاضیات پایه
۵۱۰۱۵۸۹	۲۱	آمار استنباطی	۲	-	۲	۳۲	۳۲	۶۴	آمار توصیفی
۵۱۰۱۵۷۳	۲۲	کاربرد کامپیوتر در آموزش استثنایی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	----------
۵۱۰۱۵۸۸	۲۳	روانشناسی بالینی کودک	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌رشد ۱(باتاکیدبرکودکان‌استثنایی) روانشناسی رشد ۲
۵۱۰۱۵۲۴	۲۴	انسان از دیدگاه اسلام با رویکرد روان‌شناختی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	معارف ۱ و ۲ ، روانشناسی شخصیت
		جمع	۴۸	۴	۵۲	۸۰۰	۱۶۰	۹۲۸	

جدول شماره ۳ (دروس تخصصی)

کد درس	ردیف	دروس تخصصی	تعداد واحد: نظری	تعداد واحد: عملی	تعداد واحد: جمع	تعداد ساعات دروس: نظری	تعداد ساعات دروس: عملی	تعداد ساعات دروس: جمع	شماره درس پیش‌نیاز
۵۱۰۱۱۹۰	۱	فیزیولوژی اعصاب و غدد	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	زیست شناسی عمومی
۵۱۰۱۵۹۵	۲	روانشناسی‌هوش‌وعقب‌ماندگی‌ذهنی	۲	-	۲	۳۲	۳۲	۶۴	روانشناسی‌رشد ۱ (باتاکیدبرکودکان‌استثنایی) روانشناسی رشد ۲ و روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۰۱۵۹۶	۳	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌عقب‌مانده‌ذهنی‌آموزش‌پذیر(آهسته‌گام)	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۱۰۰۷	۴	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌عقب‌مانده‌ذهنی‌تربیت‌پذیر	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌عقب‌مانده‌ذهنی آموزش‌پذیر(آهسته‌گام)
۵۱۱۰۰۰۲	۵	اختلالهای‌عاطفی و رفتاری	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌رشد ۱ (باتاکیدبرکودکان‌استثنایی) روانشناسی رشد ۲ و روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۱۰۰۴	۶	اختلالهای‌گویایی و گفتاردرمانی	۲	۱	۳	۳۲	۳۲	۶۴	اختلالهای‌عاطفی و رفتاری
۵۱۱۰۰۳	۷	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌مبتلابه‌اختلالهای‌یادگیری‌خاص	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	اختلالهای‌عاطفی و رفتاری
۵۱۱۰۱۴	۸	اصول و روشهای اصلاح رفتار	۲	--	۲	۳۲	--	۳۲	اختلالهای‌عاطفی و رفتاری
۵۱۰۱۰۶۲	۹	بهداشت‌وکمکهای‌اولیه	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	زیست شناسی عمومی
۵۱۰۱۱۴۵	۱۰	اصول‌وروشهای‌مشاوره‌ومصاحبه(باتاکیدبروالدین کودکان‌استثنایی)	۲	۱	۳	۳۲	۳۲	۶۴	روانشناسی عمومی و روانشناسی شخصیت
۵۱۲۰۰۸	۱۱	اصول و روشهای بازی‌وهنردرمانی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی و روان‌شناسی کودکان عقب‌مانده
۵۱۱۰۱۷	۱۲	اصول و روشهای تهیه‌موادآموزشی(ویژه‌کودکان‌استثنایی)	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۱۰۰۵	۱۳	روشهای‌آموزش علوم‌و علوم اجتماعی به کودکان استثنایی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌عقب‌مانده‌ذهنی آموزش‌پذیر(آهسته‌گام)
۵۱۱۰۰۱	۱۴	اصول و روشهای‌آموزش‌ریاضیات به کودکان استثنایی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روشها و فنون تدریس
۵۱۰۱۵۹۹	۱۵	اصول‌وروشهای‌آموزش خواندن ونوشتن به کودکان‌استثنایی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روشها و فنون تدریس
۵۱۰۱۶۰۱	۱۶	کارورزی‌درمدارس و مراکز استثنایی	-	۲	۲	--	۶۴	۶۴	اصول‌وروشهای‌آموزش خواندن ونوشتن به کودکان‌استثنایی
۵۱۰۱۲۷۰	۱۷	اختلالات روانی-حرکتی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۱۰۱۹	۱۸	اصول و روشهای‌توانبخشی‌حرفه‌ای	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	اصول و روشهای اصلاح رفتار
۵۱۱۰۰۷	۱۹	اصول‌مددکاری‌اجتماعی	۱	۱	۲	۱۶	۳۲	۴۸	روانشناسی رشد ۲
۵۱۰۱۲۷۶	۲۰	متون تخصصی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	زبان خارجه
۵۱۱۰۱۵	۲۱	حقوق‌کودکان‌استثنایی‌وقوانین‌مصوب‌درایران‌وجهان	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی ، روان‌شناسی‌وآموزش‌کودکان‌نابیناوکم‌بینا ، روان‌شناسی‌وآموزش‌کودکان‌ناشنواوکم‌شنوا وکودکان‌عقب‌مانده‌ذهنی
۵۱۰۱۵۹۳	۲۲	روان‌شناسی‌وآموزش کودکان‌نابیناوکم‌بینا	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۰۱۵۶۷	۲۳	روان‌شناسی‌وآموزش کودکان‌ناشنواوکم‌شنوا	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۱۰۱۲	۲۴	روان‌شناسی و آموزش کودکان‌تیزهوش	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی و روانشناسی‌هوش‌وعقب‌ماندگی‌ذهنی
۵۱۱۰۱۱	۲۵	روان‌شناسی‌وتوان‌بخشی کودکان کم‌توان‌جسمی‌وحرکتی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۱۰۱۰	۲۶	اصول و روشهای بازپروری حسی- حرکتی	۲	-	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی
۵۱۱۰۱۸	۲۷	آشنایی با آزمونهای روانی کاربرد آن	۲	--	۲	۳۲	--	۳۲	روانشناسی‌وآموزش کودکان‌استثنایی و روانشناسی‌هوش‌وعقب‌ماندگی‌ذهنی
		جمع	۴۶	۱۰	۵۶	۷۳۶	۳۵۲	۱۱۰۸	

جدول شماره ٤ (دروس اختیاری)

	ردیف	نام‌درس	تعدادواحد			تعدادساعات‌دروس			نام‌درس‌پیش‌نیاز
			نظری	عملی	جمع	نظری	عملی	جمع	
۵۱۰۱۵۷۶	۱	جامعه شناسی پرورشی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	روانشناسی اجتماعی
۵۱۰۱۵۸۷	۲	مهارت‌های زندگی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	————
۵۱۰۱۳۰۳	۳	کلیات اقتصاد	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	————
۵۱۰۱۵۱۲	۴	اقتصاد در آموزش و پرورش	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	————
۵۱۰۱۴۰۲	۵	روش‌های تحقیق کیفی درعلوم تربیتی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	روش های تحقیق کمی در علوم تربیتی
		جمـــع	۱۰	-	۱۰	۱۶۰	-	۱۶۰	

****دانشجویان محترم می‌توانند حداقل ۶ واحد از دروس فوق را به صورت اختیاری انتخاب نمایند.**

فصل سوم

سرفصل دروس

اصول آموزش و پرورش

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی عمومی

هدف: هدف شناسایی مجموعه اصولی است که منشاء و مصدر رفتار آموزگار و دانش‌آموز است و در ضمن عمل یعنی در حین آموختن و فراگرفتن و هدایت کردن و پرورش یافتن آموزگار و شاگرد را بکار آید. آشنایی با مبانی فلسفی، عملی و اجتماعی آموزشی و پرورشی است.

سرفصل دروس :

۱. مفهوم آموزش و پرورش

۲. اصول آموزش و پرورش از دیدگاه اندیشمندان ایران و جهان

۳. مبانی نظری آموزش و پرورش و نظریه‌ها و افکار متفکرین بزرگ در آموزش و پرورش

٤. چگونگی تاثیر پیشرفتهای علمی و صنعتی

۵. مبانی اجتماعی آموزش و پرورش (تاثر تغییرات و تحولات اجتماعی در آموزش و پرورش).

منابع اصلی:

۱ - شریعتمداری، علی،(۱۳۸۲). «اصول و فلسفه تعلیم و تربیت» انتشارات امیرکبیر.

۲ - «فلسفه تربیت»

ریاضیات پایه

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: ریاضیات پیش دانشگاهی

هدف: هدف از ارائه این درس آشنائی دانشجویان علوم انسانی با آن قسمت از ریاضیات عمومی است که به عنوان پایه برای درس آمار تلقی می‌شود ودانش و مهارت لازم برای درک و استفاده از آمار را فراهم می‌سازد.

سرفصل:

۱ - علامت ō و ŏ ویژگی‌ها و قواعد مربوط به آن‌ها.

۲ - مجموعه‌ها: شناخت و قراردادها، عملیات مقدماتی در مجموعه‌ها، جبر مجموعه‌ها، حاصلضرب دکارتی در مجموعه، رابطه در مجموعه.

۳ - تابع: تعریف تابع، دامنه و برد، قانون تابع، تابع‌های حقیقی با متغیرهای حقیقی، انواع تابع، وارون تابع، همنهاده (ترکیب دو تابع)

٤ - آنالیز ترکیبی

٥ - بسط دو جمله‌ای، تعمیم آن و کاربردهای بسط دو جمله‌ای.

٦ - آشنائی با ماتریس و دترمیان و کاربرد آن‌ها در حل دستگاه چند معادله چند مجهولی

۷- تصاعدها و لگاریتم

۸ - مرور اجمالی در مشتق و انتگرال و کاربرد آن‌ها

منابع:

۱ - قراگزلو،جلیل‌اله، مجموعه‌ها، انتشارات فاطمی.

۲ - موسوی، سیدحسین، آشنائی با ماتریس‌ها، انتشارات مدرسه.

۳ - قراگزلو،جلیل‌اله، آمار و احتمال، انتشارات فاطمی.

٤ - پورکاظمی،محمدحسین، ریاضیات عمومی و کاربردهای آن جلد (۱)، نشر نی.

٥ - فرخو،لیدا، ریاضیات پایه و مقدمات آمار قسمت اول، دانشگاه پیام نور.

٦ - منصورفر،کریم، ریاضیات پایه برای علوم اجتماعی، انتشارات سمت.

روشها و فنون تدریس

تعداد واحد: ۲ نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی رشد ۱ و ۲

هدف: آشنا کردن دانشجویان با ۱. مسائل اساسی تربیتی در رابطه با تدریس و مقایسه آنها (پرورش تفکر در مقابل عادت) ۲. شیوه‌ها و الگوهای تدریس ۳. چگونگی طراحی، اجرا و ارزیابی یک واحد درسی. ٤. روشهای معمول در حوزه‌های علمیه و مقایسه آنها با روشهای معمول در دانشگاهها.

سرفصل دروس :

- مقدمه
- تفکر، مسئله اساسی تربیتی
- تحلیل تفکر
- پرورش تفکر در مقابل عادت (دو روش متضاد در آموزش)
- تدریس و یادگیری
  - فرایند تدریس و یادگیری
  - مدلهای یادگیری
  - مراحل یادگیری
  - تئوریهای یادگیری
  - کاربرد اساس یادگیری در روشهای تدریس
- ارتباط انسانی
  - ارتباط کلامی و غیر کلامی
  - مدلهای ارتباطی
  - فرایند ارتباط
- مشخصات معلوم خوب
- تاثیر شخصیت و رفتار معلم در پیشرفت آموزشی فراگیران
- - رفتارهای شایسته معلمان
- شرایط مطلوب محیطی
- اهداف آموزشی

- اساس تهیه و انتخاب اهداف آموزشی
- تحلیل آموزشی
- تهیه و انتخاب اهداف آموزشی
- عناصر و خصوصیات اهداف آموزشی (کلی، جزئی رفتاری)
- شیوه‌های تدریس
- الگوهای تدریس
- نقد و بررسی چند نمونه از طرح‌های درسی
- تهیه و کاربرد پیش آزمون
- ارزشیابی پیشرفت تحصیلی
- محتوا
- روشهای تدریس و ارزیابی در حوزه‌های علمیه
- مقایسه دو نوع سیستم یاد شده تدریس (حوزه - دانشگاه)
- نتیجه‌گیری.

منابع :

۱. شعبانی، حسن، مهارتهای آموزشی و پرورشی.
۲. صفوی، امانا...، روشها، فنون و الگوهای تدریس.
۳. میرزابیگی، علی، برنامه‌ریزی درسی و طرح درس.

روان‌شناسی عمومی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: -----

هدف:

- آشنایی با مفهوم روان‌شناسی و روشهای تحقیق آن.
- شناخت جایگاه روان‌شناسی در میان سایر علوم.

سرفصل دروس :

- تاریخچه روان‌شناسی
- مکاتب روان‌شناسی به اختصار
- موضوع، هدف و روش روان‌شناسی
- رشته‌های روان‌شناسی و رابطه آن با سایر علوم
- روش‌های تحقیق در روان‌شناسی
- عوامل موثر بر رفتار (وراثت و محیط)
- بحثی پیرامون فطرت و غرایز
- جنبه‌های گوناگون رشد و نظریه‌های پیرامون آن
- اساس عصبی رفتار
- نقش حواس
- هوش و توزیع و تفسیر بهره هوشی در گروههای مختلف
- انگیزش و هیجان
- یادگیری، عوامل مؤثر در آن و نشریه‌های یادگیری
- تفکر و زبان آموزی
- یادآوری و فراموشی

منابع :

۱. زمینهٔ روان‌شناسی هیلگارد (۱۳۸۳). اتکینسون و همکاران، ترجمه محمدنقی براهنی و همکاران، انتشارات رشد، (دو جلد).

روان‌شناسی تربیتی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی عمومی

هدف: کسب دانشهای لازم در ارتباط با اصول و مبانی روانشناسی تربیتی و موضوعات مربوط.

- تقویت قدرت تفکر، تحلیل و تفسیر مسائل و مشکلات تربیتی از دیدگاه روانی، رفتاری و عاطفی

- ایجاد قدرت تشخیص علل و عوامل پدیدآورنده مسائل و مشکلات تربیتی از دیدگاه روانی و عاطفی

سرفصل دروس :

تعریف و موضوع و فایده روان‌شناسی تربیتی

روشهای بررسی و تحقیق فرضیه‌های روان‌شناسی تربیتی

وراثت و محیط: تعریف وراثت، عوامل ارثی

محیط و هوش - وراثت و هوش

محیط و رفتار فردی و اجتماعی

رشد: تعریف و خصوصیات عمومی رشد

جنبه‌های مختلف رشد (رشد بدنی، عاطفی و ذهنی)

خانواده و تاثیر آن در رفتار کودکان:

اهمیت خانواده و موقعیت کودک، انتظار والدین جو عاطفی خانواده و موقعیت اجتماعی خانواده گروه همسن و تاثیر آن در رفتار کودکان:

ارتباط فرد با گروه همسن در سن‌های گوناگون رقابت، پذیرش و میزان‌های گروهی احتیاجات اساسی فرد:

احتیاجات روانی و عاطفی

رفتار دفاعی و اشکال مختلف آن

یادگیری: تئوری‌های ارتباطات عصبی (پاولوف، ثورندایک و اسکینر)

تئوریهای شناختی (گشتالت، پیاژه، برونر)

عوامل موثر در یادگیری

تشخیص یادآوری و فراموشی

عوامل موثر در حافظه

دقت:

تعریف و شرایط دقت

انواع دقت
عوامل موثر در دقت
تفکر:
تعریف فکر و خصوصیات آن
عناصر عمده در تفکر
تفکر منطقی و اساس آن
خلاقیت:
مراحل تفکر خلاِ
نظریه‌های گوناگون
هوش:
تعریف هوش و ماهیت آن
انواع هوش (هوش ماشینی، تجریدی، اجتماعی)
عوامل موثر در هوش
انواع تست‌های هوشی
انضباط:
تعریف انضباط و انواع آن
مقررات معلم، گروهی و شخص
عوامل موثر در پیدایش مسایل انضباطی
شخصیت:
تعریف شخصیت.و منش
انواع شخصیت
منش در دوره کودکی و نوجوانی

منابع :

۱. سیف، علی اکبر (۱۳۸۱) روانشناسی پرورشی (روان‌شناسی یادگیری و آموزش): نشر آگاه.

۲. گلاور، جان ای؛برونینگ، راجر اچ ؛ روانشناسی تربیتی‌اصول و کاربرد آن، ترجمه خرازی، علینقی، تهران: مرکز نشر دانشگاهی

روان‌شناسی رشد (۱) (با تاکید بر کودکان استثنایی)

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی عمومی

هدف: آشنایی با ویژگی‌های مراحل مختلف رشد جسمانی، روانی و اجتماعی کودک

سرفصل دروس :

- تعریف و موضوع روان‌شناسی رشد
- عوامل موثر در رشد (ژنتیکی - محیطی)
- مراحل و ویژگیهای رشد در دوران قبل از تولد (جنینی) نظریه‌های رشد.
- رشد بدنی (رشد سیستم عصبی - رشد عضلانی - رشد استخوانی رشد قد و وزن).
- رشد حسی - حرکتی
- رشد شخصیت
- رشد ذهنی - تشکیل مفاهیم - رشد کلامی - رشد ادراک) خلاقیت در کودکان.
- رشد و تحول عاطفی
- رشد روانی - اجتماعی
- رشد و تحول اخلاقی در کودکان
- رشد اجتماعی و مشکلات سازگاری اجتماعی
- کودک در خانواده (روابط خانواده - خانواده بعنوان یک الگو و اثرات خانواده بر رشد کودک.

منابع :

۱ - روان‌شناسی رشد ۱ و ۲ برگ، ۲۰۰۱، ترجمه یحیی سیدمحمدی.

۲ - منصور، محمود، دادستان، پریرخ، روان‌شناسی ژنتیک (۱)

۳ - محسنی، نیکچهره (۱۳۷۵) ادراک خود.

۱ - محسنی، نیکچهره، پنج گفتار در روان‌شناسی.

۲ - ماسن، پاول هنری... و (دیگران)، رشد و شخصیت کودک: ترجمه یاسایی، مهشید، (۱۳۸۰).تهران: نشر مرکز کتاب ماد.

۳ - روان‌شناسی رشد (۱): تالیف جمعی از مؤلفان.

٤ - کرین، ویلیام (بی تا)، پیشگامان روان‌شناسی رشد: ترجمه فدایی، فربد، تهران: انتشارات اطلاعات.

روان‌شناسی رشد (۲)

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی رشد (۱)

هدف: آشنایی با ویژگیهای زیستی، شناختی، روانی و اجتماعی نوجوانان و جوانان

سرفصل دروس :

- تعریف روان‌شناسی نوجوانی و بلوغ
- تاریخچه روان‌شناسی نوجوانی و بلوغ، قلمرو روان‌شناسی رشد در مرحله نوجوانی
- رشد و تغییرات بیولوژیکی، روانی تحولات عاطفی، تغییرات حسی - حرکتی
- دنیای اجتماعی نوجوان - رابطه نوجوان با خانواده
- انتخاب شغل و مساله همسرگزینی - رویا و خیالبافی - بحران ارزشها - ناسازگاری‌های روانی و اجتماعی
- طبیعت انسان در فرهنگ‌های مختلف
- تاثیر فرهنگ و آموزشگاه و اجتماع در نوجوان
- سرگرمیها و تمایلات و نیازمندها و توانائیهای شناختی و اجتماعی نوجوانان
- رفتارهای جنسی و انحرافات
- آسیب‌های اجتماعی - بزهکاری نوجوانان
- رشد و تحولات اخلاقی و گرایشهای مذهبی
- پدیدآیی نگرشهای اجتماعی

منابع :

۱ - برک، لورا (۲۰۰۱). روان‌شناسی رشد. مترجم: سیدمحمدی، یحیی. تهران: انتشارات ارسباران. جلد (۲).

۲ - کرین، ویلیام (بی‌تا). پیشگامان روان‌شناسی رشد. مترجم: فدایی، فربد. تهران: انتشارات اطلاعات.

۱ - اکبرزاده، نسرین (۱۳۷٦). گذر از نوجوانی تا پیری. تهران: انتشارات الزهراء.

۲ - گولومبوک، سوزان، فی‌وش، رابین (بی‌تا). ترجمه شهرآرای، مهرناز. تهران: انتشارات ققنوس.

۳ - محسنی، نیک‌چهره (۱۳۷۵). ادراک خود " از کودکی تا بزرگسالی". تهران: انتشارات بعثت.

روان‌شناسی خانواده و مشاوره ازدواج (با تاکید بر خانواده استثنایی)

تعداد واحد: ٤

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: جامعه‌شناسی پرورشی - روان شناسی اجتماعی

هدف: آشنایی دانشجویان با مبانی روان شناختی خانواده و روابط درونی خانواده

سرفصل:

- ویژگیهای خانواده متعادل
- ویژگیهای همسران برتر بر اساس هدف نهایی از ازدواج و رسالت اصلی زوجین
- عوامل موثر در استحکام خانواده
- علل اصلی همسر گریزی، همسر ستیزی و طلاق و جدایی
- رابطه مطلوب والدین با فرزندان
- نقش والدین در تنظیم و تعدیل روابط فرزندان
- همسران و اندیشه فرزند آوری
- شیوه‌های مطلوب فرزند پروری
- قابلیتهای همسری و پدری و مادری
- خانواده به عنوان حلقه اصلی زنجیره‌های اجتماعی

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی - روان‌شناسی خانواده، انتشارات اولیاء و مربیان

۲ - جی، هیلی. روان درمانی خانواده، ترجمه دکترباقر ثنایی ذاکر چاپ دوم، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳، تهران.

۳ - سی، مینوچین. خانواده و خانواده درمانی، ترجمه دکترباقر ثنایی، ذاکر چاپ اول، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۱، تهران.

٤ - اسکات، ام؛جی؛استرادلین، اس، ژ و دریدن، دبلیو (۱۹۹۵)، مشاوره شناختی - رفتاری، ترجمه محمد خدایاری فرد (۱۳۸۵) تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

۵ – سیف، سوسن، تئوری رشد خانواده، انتشارات دانشگاه الزهراء.

٦ – بارکر، فیلیپ، خانواده درمانی پایه، ترجمه دهقانی زهره و محسن، (۱۳۷۰)، انتشارات رشد.

۷ – سیتر، ویرجینیا، آدم سازی: روان‌شناسی خانواده ترجمه بیرنگ، بهروز، (۱۳۷۰) تهران ؛انتشارات رشد.

۸ – خدایاری فرد، محمد (۱۳۸۵)، خانواده درمانی با تأکید بر رویکرد شناختی رفتاری. تهران: (زیر چاپ).

اصول برنامه ریزی آموزشی و درسی (با تاکید بر نظام استثنایی)

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی عمومی

هدف: در این درس دانشجویان از مقدمات برنامه ریزی عموما" و برنامه ریزی آموزشی خصوصا" مطالبی را خوانده و کاربرد روش‌های مختلف برنامه ریزی را در امر برنامه ریزی آموزشی یاد خواهند گرفت. همچنین دانشجویان با مقدمات برنامه ریزی درسی در رابطه با مفاهیم اصول و روشهای گوناگون برنامه ریزی درسی آشنایی پیدا خواهند کرد.

سرفصل دروس :

۱ – تعریف برنامه ریزی آموزشی

۲ – تقسیم بندی برنامه ریزی آموزشی

الف: کوتاه مدت

ب: میان مدت

ج: دراز مدت

۳ – روند برنامه ریزی آموزشی

الف: میدان برنامه ریزی

ب: ایجاد اهداف

ج: سنجش نیازها

د: شناخت مسئله

هـ: ایجاد راه حل‌ها

و: تحلیل راه حل‌ها

ز: تعیین و انتخاب راه حل‌ها

ح: حل مساله

ط: ارزیابی

ی: جرح و تعدیل روش

٤ – روشهای مختلف برنامه ریزی

الف: روش تقاضای اجتماعی

ب: روش نیروی انسانی

ج: روش نرخ بازده

۵ – انواع برنامه ریزی

٦ – تحلیل نظام آموزشی

الف: تحلیل رسالت

ب: تحلیل عمل

ج: تحلیل وظیفه

د: تحلیل روشها – هدفها

۷ – تعریف برنامه ریزی درسی

۸ – بررسی مفاهیم اصول و تئوریهای مختلف برنامه ریزی درسی

۹ – آشنایی با منابع و اطلاعات مورد نیاز در برنامه ریزی درسی

۱۰ – آینده نگری در برنامه ریزی درسی

منابع :

۱ . مشایخ ، فریده، دیدگاههای نو در برنامه ریزی آموزشی در برنامه ریزی آموزشی : انتشارات سمت

۲ . سلسبیل ، نادر، دیدگاههای برنامه درسی. برنامه درسی برداشت ها تلفیق و الگوها : (۱۳۸۲) وزارت آموزش و پرورش ، پژوهشکده تعلیم و تربیت

روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

تعداد واحد: ۳

نوع واحد:۲نظری -۱عملی

پیش نیاز: روانشناسی رشد ۱ و ۲

هدف: آشنایی دانشجویان با گروههای مختلف کودکان استثنایی، ویژگیهای زیستی

- شناختی و روانی - اجتماعی آنان
- تعریف جامع از کودکان استثنایی وآموزش و پرورش استثنایی
- انواع فراوانی کودکان استثنایی
- کودکان عقب مانده ذهنی
- کودکان نابینا و نیمه بینا
- کودکان ناشونا و نیمه شنوا
- کودکان مبتلا به اختلالات یادگیری خاص
- کودکان مبتلا به اختلالات حسی و حرکتی
- کودکان مبتلا به اختلالات عاطفی - رفتاری
- کودکان مبتلا به اختلالات جسمی و حرکتی
- کودکان تیز هوش و خلاّ
- علل معلولیتهای جسمی و ذهنی و حسی و حرکتی
- روشهای پیشگیری از معلولیتهای جسمی و حسی و حرکتی و ذهنی
- روشهای آموزش و توانبخشی کودکان استثنایی

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی، (۱۳۸۵) روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی، چاپ بیست و چهارم، انتشارات دانشگاه تهران .

۲ - افروز، غلامعلی، (۱۳۸۵) روان‌شناسی و آموزش کودکان آهسته گام، انتشارات دانشگاه تهران.

۳ - افروز، غلامعلی، (۱۳۸۵) روان‌شناسی و توانبخشی کودکان سندرم داون، چاپ پنجم، انتشارات دانشگاه تهران.

٤ - ماهر، روان‌شناسی کودکان استثنایی، چاپ دوم، انتشارات آستان قدس.

مشاوره و راهنمایی (با تاکید بر کودکان استثنایی)

تعداد واحد: ۲ نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی رشد (۲)

هدف: آشنا ساختن دانشجویان رشته‌های مختلف علوم تربیتی با خدمات مشاوره و راهنمایی و اصول و فنون آن.

سرفصل دروس :

تعریف و موضوع مشاوره و راهنمایی - هدایت و ارشاد در اسلام - تاریخچه مشاوره و راهنمایی - هدفهای مشاوره و راهنمایی

اهمیت لزوم برنامه مشاوره و راهنمایی - خدمات مشاوره و راهنمایی (شخص - حرفه‌ای، تحصیلی) صفات و خصوصیات مشاور و راهنما، وظایف و مسئولیت‌های مشاور و راهنما - نقش معلم در مشاوره و راهنمایی - مراحل عمل مشاوره و راهنمایی روشهای مشاوره و راهنمایی (تحلیلی شناختی، انسانی، رفتاری، واقعیت گرائی، عقلانی، عاطفی....)

فنون و ابزار مشاوره و راهنمایی الف: (تست و انواع آن، معلومات، هوش، استعداد، علاقه، شخصیت) ب: مصاحبه، پرسشنامه پرونده تحصیلی مشاوره و.....

منابع :

۱. افروز، غلامعلی (۱۳۸۵) روشهای مشاوره و مصاحبه با والدین کودکان استثنایی، انتشارات اولیاء و مربیان

۲. قاضی، قاسم. زمینه مشاوره و راهنمایی، (۱۳۸۳) چاپ هشتم، انتشارات دانشگاه تهران.

۳. استون، شرترز، اصول راهنمایی، ترجمه شریعتمداری، علی، (۱۳٥٤) دانشگاه اصفهان.

٤. خدایاری فرد، محمد ؛ (۱۳۸۱) مشاوره مبانی روان شناختی، تهران: انتشارات یسطرون

۵. پاترسون، مشاوره و راهنمایی مدارس، (۱۳۵۱) ترجمه اردبیلی، یوسف. انتشارات دهخدا.

٦. شفیع آبادی، عبداله. (۱۳۷٦)، مقدمات راهنمایی و مشاوره، انتشارات پیام نور.

آشنایی با کتابخانه و کتابداری

تعداد واحد: ۱ واحد نظری + ۱ واحد عملی

پیش نیاز: -----

هدف: آشنا ساختن دانشجو با طرز استفاده از امکانات و منابع کتابخانه

سرفصل دروس :

اهمیت کتابخانه در روند آموزش و پژوهش - آشنایی با تنظیم انواع مواد در کتابخانه (کتاب و نشریه و غیره) - آشنایی با انواع منابع و مراجع و شیوه استفاده از آن‌ها (با توجه به رشته تحصیلی دانشجویان) - آشنایی با مراحل ضبط و تنظیم اطلاعات جهت ارائه طرح مقدماتی (شیوه یادداشت برداری، ضبط ارجاعات، تنظیم و ارائه).

منابع :

۱ . نیک کار ، حلیمه (۱۳۷٤) آشنایی با کتابخانه و منابع آن : انتشارات راهگشا

۲ . صبا ، ایرج (۱۳۸۱) بهره گیری از کتابخانه ها و منابع اطلاعاتی : انتشارات سمت

سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: آمار توصیفی

هدف: دانشجویان در این درس با تعاریف، مفاهیم، اصول و روشهای سنجش و اندازه‌گیری در تعلیم و تربیت و روان‌شناسی آشنا می‌شوند. آنها یاد می‌گیرند، چگونه انواع سئوالها را طراحی، اجرا، تصحیح و نتایج را تعبیر و تفسیر نمایند. فراگیران با کیفیتهای مطلوب در روشهای اندازه‌گیری آشنا و نحوهٔ بررسی آنها را فرا می‌گیرند و در کار عملی روشهای تجزیه و تحلیل سؤالهای آزمون را می‌آموزند.

سرفصلهای درس:

- تعریف اندازه‌گیری، ارزشیابی، آزمون، سنجش و شباهتها و تفاوتهای آنها.
- مقیاسهای اندازه‌گیری (طبقه‌ای، رتبه‌ای، فاصله‌ای و نسبی).
- آزمونهای ملاک - مرجع و نرم - مرجع: تعاریف، شباهتها و تفاوتهای آنها.
- امتحانات معلم ساخته: نقش آنها در تعلیم و تربیت و نقاط ضعف آنها.
- هدفهای تعلیم و تربیت: تعریف هدف‌های آموزشی، طبقه‌بندی هدفهای آموزشی (حسی - حرکتی، عاطفی (انفعالی)، شناختی).
- تهیه طرح امتحان: تهیه جدول پیش نویس طرح امتحان (جدول مشخصات).
- آزمونهای پیشرفت تحصیلی: محاسن و معایب انواع امتحانات (شفاهی، گسترده - پاسخ، محدود - پاسخ و بسته - پاسخ).
- روشهای بهسازی انواع امتحانات (طراحی انواع سؤالهای امتحانی، نحوهٔ ارائه سؤال در ورقه امتحانی، روشهای تصحیح اورا امتحانی، راههای کاهش تأثیر عوامل نامربوط در نتایج امتحانات).
- روشهای تجزیه و تحلیل سؤالها (تجزیه و تحلیل کیفی و کمی، آشنایی با انواع ضرایب همبستگی، محاسبه درجه دشواری و قدرت تشخیص).
- کیفیتهای مطلوب در روشهای اندازه‌گیری: الف)روایی (Validity)، تعریف و انواع آن.

ب)اعتبار (پایایی) reliability ، تعریف و انواع آن. عوامل مؤثر در روایی و اعتبار.

ج) عملی بودن.

- نرمها و مقیاسها:تعریف، روش تهیه و انواع آن، مقیاسهای T ، I.Q و CEEB .

- نیمرخ: تعریف، روش تهیه و کاربرد آن.

کار عملی درس:

این درس هر هفته در دو جلسه ۱/۵ ساعته تشکیل می‌شود. در دو هفته اول هر دو جلسه مباحث نظری ارائه می‌گردد. در هفته سوم یکی از جلسات درس به کار عملی اختصاص می‌یابد. در چهار جلسه اول، دانشجویان روشها و فنون تجزیه و تحلیل را روی اطلاعات از پیش تهیه شده مدرس تمرین می‌کنند. در این بین دانشجویان یک آزمون ۲۰ سؤالی چهارگزینه‌ای از یک کتاب درسی دوره راهنمایی تهیه و روی ۳۰ دانش‌آموز اجرا می‌کنند. پس از تصحیح و استخراج نتایج، اعتبار (پایایی) از دو روش، دو نیمه کردن و کودر - ریچاردسون ۲۰ محاسبه و قدرت تشخیص (تمیز) سؤالها، با استفاده از دو روش، ضریب همبستگی دو رشته‌ای و جانسون محاسبه و نتایج به دست آمده توسط فراگیران مورد تجزیه و تحلیل قرار خواهد گرفت.

منابع:

۱. هومن، حیدرعلی، اندازه گیریهای روانی و تربیتی و فن تهیه تست.

۲. سیف، علی اکبر، روشهای اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی.

۳. براهنی، محمد نقی، روان آزمایی.

٤. مبانی نظری ازمونهای روانی. ترجمه دکترمحمدنقی براهنی.

۵. کیامنش، علی‌رضا، سنجش و اندازه‌گیری در ریاضی و علوم.

٦. کیامنش، علی‌رضا، سنجش و اندازه‌گیری در ریاضی و علوم.

روش‌های تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری و ۱ واحد عملی

پیش نیاز: آمار توصیفی

هدف: تفهیم ارزش و لزوم و اهمیت انجام تحقیق در تعلیم و تربیت و همچنین ارائه معلومات ضروری و ایجاد مهارتهای لازم در دانشجویان در کسب توانایی استفاده و برداشت صحیح از تحقیقات دیگران و نیز آماده شدن برای فراگیری دروس پیشرفته‌تر در زمینه تحقیق در تعلیم و تربیت و آمادگی برای کمک در انجام تحقیقات ضروری پس از اشتغال به کار.

سرفصل دروس :

تحقیق چیست، لزوم و اهمیت تحقیق، خصوصیات ضروری برای محقق.

شناخت: تعریف شناخت - ابزار شناخت، اوناع شناخت

تعریف تحقیق: انواع تحقیق از نظر روش (تاریخی، توصیفی، ارتباطی، علمی مقایسه‌ای تجربی) - مراحل تحقیق (تشخیص مسئله، هدف تحقیق، تعریف و تبیین مسئله.

تشکیل فرضیه: تعریف فرضیه و نظریه و ذکر تفاوتهای آندو، بررسی اجمالی و انتقادی مطالب موجود (معرفی منابع و مراجع و طرز استفاده از آنها، طرز تنظیم مطالب موجود) طرح تحقیق، روش تحقیق، نمونه‌گیری و انواع آن - وسایل و ابزار جمع آوری اطلاعات (مشاهده، پرسشنامه، مصاحبه، آزمایش) آمار توصیفی بصورت کاربردی (تهیه و تشکیل جداول و نمودارها، اندازه‌ها گرایش مرکز اندازه‌های پراکندگی - ملاکهای ارزیابی ارتباط).

منابع :

۱ - سرمد، زهره، بازرگان، عباس. حجازی، الهه. (۱۳۸۲). روشهای تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگاه. چاپ هفتم.

زیست‌شناسی عمومی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مفهوم وراثت و نحوه انتقال ویژگی‌های مختلف از والدین به فرزندان و با تأکید بر بیماری‌های ارثی شایع در میان افراد استثنایی

سرفصل دروس :

- تعریف و تبیین مفهوم زیست‌شناسی
- معرفی ساختمان اتم و مولکول
- تاریخچه مختصر سلول (یاخته)
- ساختمان و کار یاخته
- تعریف و تبیین مفهوم وراثت
- معرفی وراثت مندلی
- بررسی تأثیر محیط بر روی فنوتیپ
- بررسی وراثت انسانی و توارث صفات وابسته به جنس، تغییر تعداد کروموزوم‌ها، درمان ناهنجاری‌های فنوتیپی، نوترکیبی DNA ، جهش و عامل‌های جهش زا
- تغذیه و تولید مثل انسان

منابع :

۱ – زارع ، حسن (۱۳۷۹) زیست شناسی عمومی . تهران : انتشارات سمت .

روان‌شناسی اجتماعی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی عمومی

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با مفهوم فرد و اجتماع و تأثیرات اجتماع بر شکل‌گیری ویژگی‌های مختلف شخصیتی، رفتاری و نگرش‌های افراد

سرفصل دروس :

- تعریف و تبیین مفهوم روان‌شناسی اجتماعی
- پیشینه تاریخی روان‌شناسی اجتماعی
- بررسی روش‌های مطالعه و تحقیق در روان‌شناسی اجتماعی
- تعریف و تبیین مفهوم وراثت محیط
- بررسی نحوه اجتماعی شدن فرد
- بررسی نظریه‌های مختلف در زمینه روان‌شناسی اجتماعی
- تعریف و تبیین اصطلاحات متداول در روان‌شناسی اجتماعی: غریزه، عادت، نگرش، احساسات
- بررسی نگرش اقشار مختلف مردم نسبت به ویژگیها و جایگاه افراد استثنایی در جامعه
- روشهای تغییر نگرش

منابع :

۱ . ستوده ، هدایت اله ، درآمدی بر روان شناسی اجتماعی .(۱۳۷۳) انتشارات آوای نور

۲ کلاین برگ ، اتو ، روان شناسی اجتماعی (۱۳۳۹) : انتشارات اندیشه

۳ . آرنسون ، الیوت – ترجمه شکرکن ، حسین . (۱۳۷۷) انتشارات رشد

روان‌شناسی شخصیت

تعداد واحد:۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی عمومی

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با تعاریف و نظریه‌های شخصیتی با تاکید بر ویژگی‌های شخصیتی افراد استثنایی

سرفصل دروس :

- اهمیت، تعریف و تکامل تاریخی مفهوم شخصیت
- زیگموند فروید: نظریه روان تحلیل گری شخصیت
- آلفرد آدلر: نظریه روان‌شناسی فردی شخصیت
- اریک اریکسون: نظریه روانی - اجتماعی شخصیت
- بی.اف. اسکینر: نظریه رفتار گرایانه - یادگیری شخصیت
- آلبرت بندورا: نظریه یادگیری - اجتماعی شخصیت
- آبراهام مزلو: نظریه انسان گرایانه شخصیت
- کارل راجرز: نظریه پدیدار شناختی شخصیت
- روان شخصیت: جهت‌گیری‌های جدید در این رشته
- ارزشیابی نظریه‌های شخصیت و بررسی سودمندی هر یک از آنها در تبیین ویژگی‌های شخصیتی افراد استثنایی
- ویژگی‌های خاص شخصیتی افراد استثنایی (نابینا، ناشنوا، عقب مانده ذهنی، معلولین جسمی - حرکتی ...)

منابع :

۱ - سیاسی، علی اکبر(۱۳٦۸)، نظریه‌های مربوط به شخصیت.

۲ - سیاسی، علی اکبر (۱۳٦۸)، روانشناسی شخصیت.

۳ - شاملو، سعید (۱۳۷۰)، مکتب‌ها و نظریه‌ها در روانشناسی شخصیت. انتشارات رشد.

٤ - شولتز، (۱۳۷۳)، ترجمه یوسیف کریمی، انتشارات

روان‌شناسی یادگیری (با تاکید بر فراگیران استثنایی)

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی تربیتی

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با اصول و روشهای یادگیری و همچنین نظریه‌های معتبر در این زمینه، با تاکید بر اصول و روشهای یادگیری در افراد استثنایی

سرفصل دروس :

- تعریف و تبیین مفهوم یادگیری
- بررسی روشهای مطالعه علمی و نظام‌دار یادگیری
- زمینه و عوامل موثر در یادگیری: نقش فیزیولوژی، عوامل بیوشیمیایی، حالات روانی، تمرین و... در ایجاد یادگیری
- بحث و بررسی نظریه ثراندیک در مورد یادگیری
- بحث و بررسی نظریه اسکیز در مورد یادگیری
- بحث و بررسی نظریه هال در مورد یادگیری
- بحث و بررسی نظریه ژان پیاژه در مورد یادگیری
- بحث و بررسی نظریه تولمن در مورد یادگیری
- بحث و بررسی نظریه بندورا در مورد یادگیری
- ارزشیابی نظریه‌های یادگیری و بررسی سودمندی هر یک از آنها در تبیین نحوه یادگیری افراد استثنایی

منابع:

۱ - باور، جی، اچ و هیلگارد، ای، آر (۱۹۸۱) نظریه‌های یادگیری. ترجمه محمدنقی براهنی.

۲ - هرگنهان، بی، آر، و السون، میتو، اچ (۱۹۹۳) مقدمه‌ای بر نظریه‌های یادگیری. ترجمه علی‌اک□ر سیف (۱۳۷٤).

۳ - شعاری نژاد□ علی اکبر، روا□شناسی یادگیری .

٤ - پارسا، م□مد، روانشناسی یادگیری .

آسیب‌شناسی روانی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی رشد (۱) و (۲)

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با پدیدآیی، نشانه‌شناسی و علت‌شناسی بیماریهای مختلف روانی.

سرفصل دروس :

- اختلالات اسکیزوفرنی و معیارهای تشخیص انواع اسکیزوفرنی.
- علل و مشخصه‌های اسکیزوفرنی.
- اختلالات مغز و تغییرات وابسته به سن.
- اختلالات وابستگی به مواد روان گردان.
- اختلالات جنسی.
- رفتارهای ناسازگارانه دوران کودکی و نوجوانی.
- اختلالات رشد (درخودماندگی، عقب ماندگی ذهنی)
- نگاهی به روان درمانی‌های مختلف و ارزیابی آنها.

منابع :

۱ - روزنهان و سلیگمن، جلد ۱ و ۲ آسیب‌شناسی روانی ترجمه یحیی سیدمحمدی (۱۳۸۱)، نشر ساوالان.

۲ - دادستان، پریرخ، جلد ۱ و جلد ۲ (۱۳۷۸). روان‌شناسی مرضی تحولی، تهران:انتشارات سمت.

۳ - خدایاری فرد، محمد (۱۳۸٤). روان‌شناسی مرضی کودک و نوجوان، تهران: انتشارات دانشگاه تهران

٤ - آزاد، حسین، جلد ۱ و جلد ۲ (۱۳۷۸). آسیب‌شناسی روانی، تهران:انتشارات بعثت.

۵ - شاملو، سعید (۱۳٦۸). آسیب‌شناسی روانی، تهران: انتشارات رشد.

آمار توصیفی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیشنیاز: ریاضیات پایه

هدف:

آشنایی با اصول و مفاهیم مقدماتی آمار در زمینه‌های جمع آوری و تنظیم داده‌ها، رسم نمودارها و محاسبهٔ شاخصهای توصیفی داده‌ها. این آشنایی موجب می‌شود تا دانشجو بتواند داده‌های کمی را خلاصه کند، شاخصهای توصیفی را محاسبه و تحلیل نماید، آمار استنباطی را بهتر درک و از نتایج محاسبات در تحقیقات استفاده مؤثر کند.

سرفصل درس:

- تعاریف (آمار، آمار توصیفی، آمار استنباطی، آمار ریاضی).
- اندازه‌گیری (تعریف، انواع متغیرها، مقیاسهای اندازه‌گیری و انواع آن).
- تنظیم داده‌ها و تهیه جدول (رتبه‌ای، توزیع فراوانی، توزیع فراوانی طبقه بندی شده).
- رسم نمودارها(ستونی، چند ضلعی، منحنی (اوجایو)، دایره‌ای).
- چندکها (روش محاسبه و ویژگی‌های نقاط درصدی، چارکها، پنجکها و دهکها).
- اندازه‌های گرایش به مرکز (روش محاسبه و ویژگی‌های نما، میانه، میانگین، میانگین هندسی، میانگین همساز و میانگین گروههای مرکب).
- شاخصهای پراکندگی (روش محاسبه و ویژگی‌های دامنهٔ تغییرات، دامنهٔ صدکی نودم به صدکی دهم، چارکی متوسط (انحراف چارکی)، انحراف متوسط، واریانس، انحراف معیار، نمره استاندارد و کجی یا چولگی).
- توزیع نرمال (کاربرد و ویژگی‌های آن، جدول توزیع نرمال).
- ارتباط یا همبستگی (مفهوم همبستگی، روش محاسبه و ویژگی‌های ضریب همبستگی پیرسون، واریانس حاصل جمع و تفاضل متغیرها).

- پیش بینی یا برآورد (رگرسیون) - (مفهوم پیش‌بینی، روش محاسبه و ویژگیهای شیب خط (b)، عرض از مبداء (a)، معادلهٔ خط پیش‌بینی، خطای استاندارد برآورد و ضریب تبیین).

- روشهای دیگر محاسبه همبستگی یا ارتباط (روش محاسبه و ویژگیهای ضرایب همبستگی O، r rb، r pb، r tet، r bis، r s و T کندال).

منابع:

۱. آمار توصیفی در روان‌شناسی و علوم تربیتی. ترجمه اسفندیاری، مهتاش، عابدی، جمال .

۲. امین، فخرالسادات، روشهای مقدماتی آماری.

۳. نصفت، مرتضی، اصول و روشهای آمار.

٤. هومن، حیدرعلی، (۱۳۷۸)، آمار توصیفی در علوم رفتاری.

۵. دلاور، علی، (۱۳۸۲)، روشهای آماری در روان‌شناسی و علوم رفتاری.

٦. بازرگان، عباس، آشنایی با روشهای آماری از طریق آموزش برنامه‌ای.

آمار استنباطی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: آمار توصیفی

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با مفهوم و ضرورت استنباط آماری، قواعد و اصول مربوط به احتمالات، نمونه برداری و توزیع بهنجار داده‌ها و ایجاد مهارت برای استفاده از آزمون‌های آماری، رگرسیون و تحلیل واریانس برای تفسیر و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده.

سرفصل دروس :

- تعریف احتمالات و مفاهیم اساسی آن
- توزیع بهنجار (نرمال) و توزیع نمونه‌گیری
- آزمون‌های پارامتری و شرایط استفاده از آنها
- تحلیل واریانس یک طرفه
- استنباط آماری درباره ضریب همبستگی پیرسون
- آزمون‌های غیر پارامتری و شرایط استفاده از آنها
- اصول پیش بینی و مفهوم رگرسیون

منابع:

۱. روشهای آماری در تعلیم و تربیت و روان‌شناسی. ترجمه اسفندیاری، مهتاش، عابدی، جمال .

۲. هومن، حیدرعلی، (۱۳۷۸)، استنباط آماری در پژوهش رفتاری.

۳. دلاور، علی، (۱۳۸۲)، احتمالات و آمار کاربردی.

٤. نصفت، مرتضی، اصول و روشهای آمار.

۵. استدلال آماری در علوم رفتاری. ترجمه: کیامنش، علیرضا .

٦. اصول و روشهای امار زیستی. ترجمه دکترسیدمحمدتقی آیت‌اللهی.

۷. مقدمه‌ای بر احتمالات و آمار. ترجمه زالی، عباسعلی ، جعفری شبستری، جعفر .

کاربرد کامپیوتر درآموزش استثنایی

تعداد واحد: ۱ واحد نظری و ۱ واحد عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با مفاهیم اولیه و اساسی کامپیوتر و ایجاد توانایی در آنان برای استفاده از کامپیوتر

سرفصل دروس :

- بررسی مفاهیم اولیه و اساسی کامپیوتر
- توانایی شناخت حافظه اولیه و ثانویه و کاربرد آن
- توانایی شناخت انواع دستگاهای ورودی و خروجی و کاربرد آن
- معرفی نرم افزارهای مختلف
- توانایی شناخت سیستم عامل و کاربرد آن
- توانایی اجرای ویندوز، شناخت محیط و به کارگیری آن
- توانایی اتصال به اینترنت و جستجوی مطالب مرتبط با کودکان استثنایی

منابع فرعی:

۱ - کتاب آموزشی Windows ، کانون نشر علوم.

۲ - کتاب آموزشی Word کانون نشر علوم

۳ - کتاب آموزشی Power Point ، کانون نشر علوم.

٤ - کتاب آموزشی SPSS ، کانون نشر علوم.

روانشناسی بالینی کودک

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی رشد ۱ و ۲

هدف: آشنایی نظری و عملی با فرایند اقداماتی که در راه تدوین تشخیص روانی به عمل می‌آید و آشنایی با زمینه اقدامات درمانی از حد بازپروری‌های تربیتی تا روان درمانگریها

سرفصل:

این درس به صورت یک واحد نظری (یک ساعت در هفته) و یک واحد عملی (دو ساعت) در هفته تدریس می‌شود.

۱. مقدمات: یادآوری تعاریف، مفاهیم اساسی و قلمرو روانشناسی بالینی کودک

۲. تشخیص روانشناختی: ارکان تشخیص

الف: مصاحبه، مشاهده و تدوین تاریخچه سوابق فردی

ب: برآوردهای کلینیکی

ج. تستولوژی طبقه بندی تست‌ها در کلینک کاربرد

مجموعه‌های تست در آزمایش‌های پایه و آزمایش‌های تکمیلی ترسیم نیمرخ روانی و تدوین و روان نما (پسیکوگرام)

د: روشهای مختلف برداشت: تشخیص (از روش درک مستقیم تا روش تحلیلی) تشخیص عملیاتی. تشخیص اساس روان تحلیل گری

هـ: تهیه گزارش براساس چرخه اقدامات بالینی

و: ارائه چند نمونه تشخیص

۳. طرز کار مراکز روانی – پزشکی – اجتماعی یا کلینیک‌های هدایت کودک

٤. روان درمانگری: روش‌های مختلف تنش زدائی. روان درمانگری‌های غیر تحلیلی و تحلیلی (روان تحلیل گری) رفتار درمانگری و تغییر رفتار.

کار عملی: دانشجو باید در این درس زیر نظر استاد یا دستیار وی حداقل یک دوره کامل بررسی‌های تشخیص را در مورد یک آزمودنی یا یک بیمار طی کند و

گزارش کار خود را همراه با پیشنهاداتی در زمینه اقدامات درمانی ممکن در پایان ترم برای ارزشیابی تسلیم کند.

در صورت وجود کلینیک نحوه کارآموزی دانشجو در کلینیک توسط استاد سازماندهی می‌شود.

منابع :

۱ - روانشناسی بالینی - روانشناسی مرضی، آزمونگری و تست‌های روانشناختی - روانشناسی تحولی و فرآیندهای روانی.

۲ - بارکر، فلیپ ؛ (۱۳۸۲). مصاحبه‌های بالینی با کودکان و نوجوانان، ترجمه: خدایاری فرد، محمد ؛ علوی، کامران ؛ چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

۳ - زراب، ژانت ؛ (۱۳۸۳)، ارزیابی و شناخت - رفتار درمانی نوجوانان ؛ ترجمه: خدایاری فرد، محمد ؛ عابدینی، یاسمین

انسان از دیدگاه اسلام با رویکرد روان شناختی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

پیش نیاز: معارف اسلامی (۱) و (۲) و روان‌شناسی شخصیت

هدف: آشنایی دانشجویان با اندیشه اسلامی و ارزشهای قرآنی در ارتباط با منزلت و جایگاه انسان در گستره هستی

محورهای بحث :

- فلسفه خلقت انسان
- جایگاه و منزلت انسان در نظام هستی
- ویژگیهای روان شناختی انسان موجود از نظر قرآن
- ویژگیهای زیستی - شناختی و روانی - اجتماعی انسان در مراحل مختلف رشد از نظر تعالیم اسلامی
- ویژگیهای انسان مطلوب از نظر ارزشهای قرآنی
- توصیف ویژگیهای شخصیتی انسان موجود و انسان مطلوب در نهج البلاغه
- نگرش اندیشمندان اسلامی نسبت به جایگاه و منزلت انسان در گستره هستی
- انسان کامل از نظر قرآن کریم
- بررسی دیدگاههای اندیشمندان اسلامی و صاحب نظران غربی نسبت به جایگاه انسان در جهان
- اصول و روشهای تحول اخلاقی انسان

از نظر قرآن کریم

- عوامل آسیب پذیری اخلاقی و اجتماعی انسان از نظر قرآن کریم
- رسالتهای خطیر انسان در فرایند رشد و تحول از نظر ارزشهای اسلامی

منابع:

انسان و قرآن، آیت ا... مرتضی مطهری

انسان در قرآن کریم، دکتر سید ضیاء الدین سجادی

انسان در افق قرآن، استاد محمدتقی جعفری

سیمای انسان کامل در قرآن، استاد جعفر سبحانی

فیزیولوژی اعصاب و غدد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زیست‌شناسی عمومی

هدف: آشنایی دانشجویان رشته روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی با اصول فیزیولوژی بدن، سیستم عصبی انسان و ماهیت و نقش غدد مختلف درون ریز و برون ریز در سلامت و یا معلولیت انسان در دوره‌های مختلف رشد.

سرفصل:

-- ساختمان دستگاه عصبی (ساختمان سلول عصبی، گیرنده‌ها، طبقه‌بندی اعصاب)

-- تغییرات تنشی از تحریک اعصاب و ماهیچه‌ها (پتانسیل آرامش و فعالیت، چگونگی انتشار و انتقال جریان عصبی، پتانسیل صفحه محرکه، پتانسیل پس سیناپسی برانگیزنده و بازدارنده)

-- فیزیولوژی دستگاه اعصاب مرکزی (نخاع شوکی و مغز)

-- فیزیولوژی دستگاه اعصاب غیر ارادی (سمپاتیک و پاراسمپاتیک)

-- دستگاه حسی (طناب‌های عصبی و چگونگی انتقال اطلاعات حسی به مغز)

-- دستگاه حرکتی (فیزیولوژی ماهیچه، انقباض عضلانی، بازتابها، اختلالات حرکتی)

-- هورمون‌ها غدد درون ریز

-- طبقه‌بندی هورمون‌ها، چگونگی نحوه اثر هورمون‌ها

-- غده تیروئید (چگونگی تولید و تنظیم فعالیت، اختلالات ناشی از کم کاری و پرکاری غده)

-- غده پاراتیروئید (چگونگی تولید و تنظیم فعالیت، اختلالات ناشی از کم کاری و پرکاری غده)

-- غدد فوِ کلیوی (هورمونهای بخش مرکزی و اهمیت آنها، هورمونهای بخش قشری و اهمیت آنها، عوارض ناشی از اختلالات بخش قشری غده فوِ کلیه)

-- غدد جنسی (هورمونهای جنسی مردساز و زن ساز، چگونگی تولید و تنظیم فعالیت)

-- غده هیپوفیز (هورمون‌های هیپوفیز جلوئی و پشتی، چگونگی تنظیم و ترشح هورمون‌های هیپوفیز پشتی)

-- غده هیپوتالاموس (نقش غده هیپوتالاموس در تنظیم فعالیت سایر غدد درون ریز، انواع هورمونهای آن)

-- غده لوزالمعده (هورمون‌های لوزالمعده و چگونگی تنظیم قند خون)

منابع :

۱. Carlson, N. R. (۲۰۰۵). "Physiological Psychology" ٦th ed. Boston: Allyn and Bacon.

۲. Jameskalat "Biological Psychology" ٦th ed. Jameskalat.

۳. Gayton "human Physiology" ۲۳th ed.

روان‌شناسی هوش و عقب ماندگی ذهنی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری ۲

پیش نیاز: روان‌شناسی رشد ۱ و ۲ ، کودکان استثنایی

هدف: ۱ - آشنایی دقیق با فرایند شناختی هوش و نظریه‌های اساسی در این زمینه

۲ - آشنایی با امکانات هوش مصنوعی

۳ - آشنایی با جلوه‌های مختلف تحول هوش و گستره فرآورده‌های آن در سطوح مختلف برای مشخص کردن میزان وجود یا عدم وجود در انسان

سرفصل

۱ - مقدمه: فر رفتار شناختی و واکنش فیزیولوژیک ۲ - عوامل تحول روانی و مسئله شناخت عوامل رشد داخلی، محیط جسمانی، محیط اجتماعی و تعادل جوئی ۳ - موقعیت هوش در سازمان روانی، ٤ - تعریف و ماهیت هوش ٥ - هوش و مسئله حل مسائل سازش و تازگی ٦ - نظریه‌های بزرگ در زمینه هوش: پیگیری کورکورانه، بازساخت، سلسله مراتب عادات پاسخ، درونسازی، ۷ - هوش مصنوعی، رایانه‌ها و تعالیم آنها، کاربرد داده‌ها یا اطلاعات در رایانه‌ها (کامپیوترها) و مسئله تحول و تفسیر آنها، تدوین برنامه‌ها برای فعالیت‌های هوش مصنوعی، ۸ - ساخت‌های ساده و ساخت‌های مجموعه‌ای، دوره‌ها و مراحل تحول هوش: دوره حسی - حرکتی و تشکیل شی به فضا، زمان و علیت. سازش و مکانیزم خود میان بینی تفاوت‌های هوش حسی حرکتی و هوش تجسمی دوره سازمان عملیات منطقی عینی. عملیات عینی و مفهوم عدد، مسئله فضای کمی و مسئله نگهداری ذهنی دوره هوش انتزاعی، ۱۰ - رابطه هوش و زبان هشیاری و نشانه‌ها و تراژهای مختلف مراقبت. شهود و قصد، مسئله کشف، اختراع و منطق.

منابع

۱ - افروز، غلامعلی (۱۳۸۵) روان‌شناسی و آموزش کودکان آهسته گام: انتشارات دانشگاه تهران

۲ - افروز، غلامعلی کامکاری، کامبیز (۱۳۸٦) مبانی روان شناختی هوش و خلاقیت: انتشارات دانشگاه تهران

۳ - به پژوه، احمد - غباری، باقر (۱۳۸۰) عقب ماندگی ذهنی: تعریف و طبقه بندی (ترجمه) انتشارات دانشگاه تهران

روان‌شناسی و آموزش کودکان عقب مانده ذهنی آموزش پذیر (آهسته گام)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با ویژگیهای زیستی - شناختی و روانی - اجتماعی کودکان و نوجوانان عقب مانده ذهنی آموزش‌پذیر با بهره هوشی حدود ۵۰ تا ۷۰ و روشهای موثر و کاربردی‌آموزش و توانبخشی ایشان

سرفصل:

۱ - تعریف کلی از کودکان عقب مانده ذهنی آموزش‌پذیر

۲ - بررسی ویژگیهای زیستی - شناختی و روانی - اجتماعی کودکان و نوجوانان عقب مانده ذهنی آموزش‌پذیر

۳ - بررسی نیازهای زیستی - شناختی و روانی - اجتماعی کودکان عقب مانده ذهنی آموزش‌پذیر در مراحل مختلف رشد

٤ - بررسی روشهای موثر و کاربردی آموزش و توانبخشی فردی، اجتماعی و شغلی و حرفه‌ای ایشان

۵ - بررسی اصول توانبخشی حرفه‌ای کودکان و نوجوانان عقب مانده ذهنی

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی (۱۳۸۵) روان‌شناسی و توانبخشی کودکان آهسته گام: انتشارات دانشگاه تهران

روان‌شناسی و آموزش کودکان عقب مانده ذهنی تربیت‌پذیر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان عقب مانده آهسته گام

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با ویژگیها و نیازهای زیستی - شناختی، روانی و اجتماعی کودکان و نوجوانان عقب مانده ذهنی تربیت‌پذیر با بهره هوشی کمتر از ۵۰

سرفصل دروس:

لزوم اهمیت آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی، گروههای تربیت‌پذیر و حمایت‌پذیر - هدفهای آموزش و پرورش این افراد - ارزیابی توانائی‌های مختلف حسی و حرکتی - تشخیص صداهای مختلف - تشخیص وسایل مختلف (متعارف) با حس بینائی - هماهنگی چشم و دست - کنترل و حرکات متناسب سر - کنترل و حرکات متناسب بدن، حرکات مختلف دست (باز و بسته کردن دست و انگشتان) نشستن، ایستادن و راه رفتن و دویدن در موقعیت‌های گوناگون - لگد زدن به توپ - هماهنگی چشم و پا - پرتاب کردن توپ.

ارزیابی و آموزشهای مقدماتی، مهارت‌های اجتماعی مانند نگاه کردن به افراد و پاسخ مناسب به صداها (خطاب‌ها) چگونگی انجام فعالیت‌های فردی و گروهی لباس پوشیدن، سر شانه گردن، مسواک زدن، طهارت کردن، گره زدن و باز کردن، بالا و پائین کشیدن زیپ لباس، غذا خوردن، جویدن و بلعیدن - نحوه استفاده درست از ظروف و قاشق و چنگال.

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی (۱۳۸۵) روان‌شناسی و توانبخشی کودکان آهسته گام: انتشارات دانشگاه تهران

اختلالهای عاطفی و رفتاری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روانشناسی رشد ۱ و ۲ ، روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: هدف از این درس آشنا نمودن دانشجو با اختلالهای رفتاری - عاطفی در کودکان به ویژه کودکان استثنایی می‌باشد، آشنایی با این اختلالها دانشجو را جهت شناسائی و تشخیص اختلالات رایج عاطفی و رفتاری آماده می‌سازد. در این درس دانشجو با رفتارهای ناشی از عقب ماندگیهای ذهنی مانند عدم سازش با محیط و رفتارهای خود آزاری آشنا خواهد شد.

سرفصل دروس:

تعریف اختلالهای رفتاری - عاطفی در کودکان، رفتارهای نامطلوب و مطلوب، انواع اختلالات رفتاری - عاطفی در کودکان از قبیل: واکنشهای اضطرابی، هیستری، گوشه‌گیری، فزون کنشی

محرومیتهای عاطفی - شب ادراری - رفتارهای خودآزاری، رفتارهای قالبی (تکراری) ناخن جویدن و غیره... و کاربرد و آموزش شیوه‌های مناسب به منظور رفع این مشکلات به اعضاء خانواده

منابع :

۱ . شکوهی یکتا ، محسن و پرند ، اکرم (۱۳۸۵) اختلالهای عاطفی و رفتاری : انتشارات تیمور زاده

۲ . نلسون . الن سی ایزرائیل (۱۳۷٦) اختلاهای رفتاری کودکان ترجمه م کفی : انتشارات آستان قدس رضوی

اختلالهای گویایی و گفتار درمانی

تعداد واحد: ۲ واحد نظری و ۱ واحد عملی

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز:اختلالهای عاطفی - رفتاری

هدف: هدف از این درس آشنا نمودن دانشجویان به رشد عادی تکلم و گفتار و انواع اختلالهای تکلمی و گویایی از قبیل تلفظ، زبان، صدا، لکنت و غیره می‌باشد.

در این درس دانشجو عملاً با انواع اختلالهای تکلمی آشنا خواهد شد.

همچنین دانشجویان با روشهای موثر گفتار درمانی آشنایی می‌یابند.

سرفصل دروس:

رشد عادی تکلم و گفتار (ساخت مکانیسم ایجاد صدا، کنترل مکانیسم ایجاد صدا و عمل مکانیزم ایجاد صدا، مراحل مختلف رشد زبان.

- اختلالات تکلمی (اختلالات زبان از قبیل مشکلات ذهنی - مشکلات معنی - مشکلات ترکیب و مشکلات عملی کاربرد زبان، لکنت زبان، اختلالات تلفظ، اختلالات صدا از قبیل اختلالات عضوی صدا و اختلالات غیر عضوی صدا)
- اختلالات تولید
- اختلالات صدا
- اختلالات روانی گفتار
- اختلالات زبان و تاخیر در زبان و گفتار: آفازی بزرگسال و خردسال، دیس فازی خردسال و بزرگسال، توقف در گفتار و انواع دیگر آفازی
- روشهای موثر گفتار درمانی از گروه سنی مختلف کودکان مبتلا به اختلالات گویایی با تاکید بر کودکان استثنایی

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی (۱۳۸٤) کودک و لکنت زبان: انتشارات اولیاء و مربیان

۲ - افروز، غلامعلی (۱۳۸٤) خوددرمانی در لکنت زبان: انتشارات اولیاء و مربیان

روان‌شناسی و آموزش کودکان مبتلا به اختلالهای یادگیری خاص

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: اختلالهای عاطفی - رفتاری

هدف: آشنائی با دانش آموزانی که دچار اختلالهای یادگیری هستند. طبقه بندی آنان، مراحل تشخیص آنان و بکارگیری روشهای مختلف اصلاح یا ترمیم مشکلات آنان. آشنا سازی دانشجو با نارسائی‌های خواندن، نوشتن و محاسبه کردن و نظایر آن و روشهای اصلاح این نارسائیها.

سرفصل

۱ - تاریخچه

۲ - تعریف

۳ - طبقه بندی

٤ - مشخصات

۵ - تشخیص و گزینش کودکان با اختلالات یادگیری

مقدمه بر تشخیص کودکان با اختلالات یادگیری

روشهای تحقیق

مشاهده

مطالعات موردی

استفاده از آزمونها برای تشخیص اختلالهای یادگیری ویژه

٦ - روشهای مختلف آموزش کودکان با اختلالهای یادگیری:

روش ادراکی - حرکتی (کارت)

روش چند حسی (فرنالد) روش سازمان دهی اعصاب (دلاکاتو)

روش رشد زبان (مایکل باست)

روش استفاده از آزمونها (فراستیک)

روش استفاده از تکنیکهای اصلاح رفتار (اسکینر)

۷ - مطالعات موردی و بالینی در زمینه دانش‌آموزان با اختلالات در یادگیری خواندن، نوشتن و ریاضیات.

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی اختلالات یادگیری: انتشارات پیام نور

۲ - شکوهی یکتا، محسن پرند، اکرم (۱۳۸۵) ناتوانی‌های یادگیری: انتشارات تیمورزاده

اصول و روشهای اصلاح رفتار

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: اختلالهای عاطفی - رفتاری

هدف: از آنجا که اکثر روشهای مختلف توانبخشی بر مبنای تغییر رفتار بوده و نیز بسیاری از کودکان استثنایی (ناسازگار و عقب مانده) دارای اختلالات رفتاری میباشند لذا این درس می‌تواند دانشجو را جهت آشنایی با روشهای توانبخشی و نیز کنترل و اداره اختلالات رفتاری و عاطفی یاری دهد.

سرفصل:

تاریخچه، هدف و تعریف روشهای تغییر رفتار، انواع شرطی کردن (کلاسیک و عامل)، انواع برنامه‌های تقویتی، انواع تقویت و تنبیه، روشهای: شکل دادن رفتار، تشخیص و کنترل محرک، تعمیم، زنجیره سازی مستقیم و معکوس، خاموشی، زمان محرومیت، بهای پاسخ، اقتصاد ژتونی، درمان شب ادراری، الگو سازی، رفع ترسهای کودکان.

منابع :

۱ . سیف ، علی اکبر . اصول و روشهای اصلاح رفتار

بهداشت و کمکهای اولیه

تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی)

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: زیست‌شناسی عمومی

هدف: هدف از این درس آشنا نمودن دانشجویان با اصول بهداشت و کمکهای اولیه می‌باشد. در این درس دانشجو با اصول بهداشتی و انجام وظایف فوری قبل از رسیدن پزشک و نیز مراقبتهای بعدی آشنا خواهد شد. در این درس دانشجو همچنین با بعضی از بیماریهای رایج در کودکان عقب مانده ذهنی و نحوه تشکیل پرونده بهداشتی آشنا خواهد شد.

سرفصل:

بهداشت چشم - دهان - دندان - گوش و حلق و بینی - ورود اشیاء خارجی در چشم و گوش و حلق و بینی

بیماریهای شایع کودکان - سرخک - مخملک - دیفتری - کزاز - اوریون - یرقان - اسهال - استفراغ - دل درد - حصبه - وبا - سرماخوردگی - صرع - هموفیلی.

مبانی کمکهای اولیه (شکستگی - سرمازدگی - گرمازدگی - خونریزی - مسمویتها - جراحات - سوختگی - خفگی - شوک - بیهوشی - طرِ زخم بندی و حمل بیمار)

آلرژی، حساسیتها - علائم - علل - منابع بیماری و شناسائی عوامل موثر در ایجاد بیماری.

تشکیل پرونده بهداشتی.

منابع :

۱ . غفرانی پور ، فضل الله (۱۳٦۹) پرستاری بهداشت جامعه . تهران : شرکت بین المللی نشر و تبلیغ بشری

۲ . گیلنس ورد ، اکه (۱۳۷۰) سلامت و بهداشت کودک در خانه : راهنمایی عملی برای والدین . ترجمه نسرین قاضی زاده .مشهد انتشارات آستان قدس رضوی

اصول و روشهای مشاوره و مصاحبه (با تأکید بر والدین کودکان استثنایی)

تعداد واحد: ۲ واحد نظری + ۱ واحد عملی

پیش نیاز: روان‌شناسی عمومی و روان‌شناسی شخصیت

هدف: آشنایی دانشجویان با اصول و روشهای مصاحبه و مشاوره فردی، خانوادگی و گروهی

سرفصل :

- تعریف و تبیین معنا و مفهوم مصاحبه و مشاوره
- تبیین و تشریح فرایند مصاحبه و مشاوره
- تشریح مبانی نظری اصول مشاوره و مصاحبه
- توضیح و تبیین نظریه‌های اساسی در فرایند مشاوره
- اصول و روشهای موثر برقراری ارتباط
- اصول و روشهای مشاوره فردی
- اصول و روشهای مشاوره خانوادگی
- اصول و روشهای مشاوره گروهی
- ویژگی‌ها و قابلیتهای مشاوران واجد شرایط
- آشنایی با مراکز تعیین مشاوره

منابع:

۱ . حسینی بیرجندی، مهدی (۱۳۷۹) " اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره " مرکز انتشارات علمی. رودهن

۲ . شفیع آبادی، عبداله (۱۳۷۸) " فنون و روشهای مشاوره "، انتشارات ترمه رز، تهران

۳ . قاضی، قاسم (۱۳۶۳) " زمینه مشاوره و راهنمایی " انتشارات دانشگاه تهران، تهران

٤ . افروز، غلامعلی: مصاحبه و مشاوره با والدین کودکان استثنایی، انتشارات سازمان مرکزی اولیاء و مربیان

اصول و روشهای بازی و هنر درمانی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری -۱ واحد عملی

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی + روان‌شناسی کودکان عقب مانده

هدف: آشنایی دانشجویان با مبانی نظری و نقش درمانگری بازی و هنر در تعلیم و تربیت و اصلاح رفتار کودکان

سرفصل

- روش استفاده از بازی در اصلاح رفتار
- استفاده از بازی در آموزش مفاهیم درسی
- بهره‌گیری از هنرهای مختلف نمایشی در آموزش مفاهیم آموزشی به کودکان استثنایی
- نقش بازی درمانی و هنر درمانی در اصلاح رفتار کودکان استثنایی

منابع:

۱ . لندگارتن ، هلن (۱۹۲۱) هنر درمانی بالینی . مترجم : کیانوش هاشمیان – الهام ابوحمزه . تهران : نشر مهاجر

۲ مقدسی ، حمیده (۱۳۷۲) روان شناسی هنر برای کودکان عادی و استثنایی . تهران : انتشارات چاپار فرزانگان

اصول و روشهای تهیه مواد آموزشی (ویژه کودکان استثنایی)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنایی دانشجویان با اصول و مفاهیم تهیه مواد و وسایل خاص دانش‌آموزان و کودکان عقب مانده ذهنی و ایجاد مهارت و تجربه لازم در تدارک، تولید و نحوه کاربرد آنها متناسب با مراحل و موقعیت‌های آموزشی و جبران کمبودهای حسی - حرکتی و محیطی.

سرفصل :

جلسه اول

(الف - هدف، ب - نظری، ج - عملی)

الف - آشنائی و توجیه دانشجویان با برنامه، روش کار و حدود وظایف و مسئولیتها و روش ارزیابی فعالیتها.

ب - ۱. شروع و معارفه و آشنایی.

۲.معرفی درس و هدفهای آن و ارائه برنامه کار

۳. ارزشیابی تشخیص و تعیین رفتار ورودی

٤. یادآوری مطالب پیش نیاز:

الف - ارتباط

ب - اصول آموزش کودکان عقب مانده ذهنی.

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی

- سازمان دهی فعالیتهای گروهی و گروهی دوره متناسب با وسایل و ابزارهای موجد و هدفهای درسی

- تعیین گروهها و جای فعالیت دانشجویان

- تعیین وظایف و مسئولیتهای افراد گروه و سر گروه

- تقسیم وسایل کار

جلسه دوم

الف – آشنایی با اصول و مفاهیم تهیه مواد و وسایل آموزش خاص کودکان عقب مانده ذهنی

ب – ۱. مسائل و مشکلات ارتباطی با کودکان عقب مانده

۲. تربیت و تقویت حواس به منظور برطرف کردن مشکلات ارتباطی و تمرکز حواس

(تئوری کامل تربیت حواس را قبلاً فراگرفته‌اند).

ج – فعالیتهای عملی و کارگاهی

۱. تهیه چارتهای جریانی و مرحله‌ای و طبقه بندی ساده.

جلسه سوم

الف – کسب مهارت و تجربه در تهیه وسایلی که به تقویت بینائی کمک می‌کنند.

ب – فعالیتهای نظری

۱. معرفی پاره‌ای از وسایل ساده تقویت بینائی و روش تهیه و کاربرد آن

ج – فعالیتهای عملی و کارگاهی

تهیه کارتهای رنگی زوج و نقاشی شده ساده زوج

تهیه کارتهای مرحله‌ای ساده

تهیه خط کشهای یک تا ده سانتیمتر برای نسبتها.

تهیه انواع جدولهای بزرگ و کوچک

جلسه چهارم

ب – ۱. معرفی دسته‌ای دیگر و پیچیده‌تر از وسایل و مواد تقویت بینایی برای تهیه و تولید وآموزش و نحوه کاربرد آنها.

ج – فعالیتهای عملی و کارگاهی

– تهیه لوتوی رنگها.

– تهیه دومینو رنگها.

– تهیه لوتوی شکل‌ها.

– تهیه پازلهای بریده و کامل شونده و کامل.

جلسه پنجم

الف – هدف: کسب مهارت در زمینه تهیه و کاربرد وسایل و موادی که در پرورش و تقویت شنوائی موثر است.

ب - ۱. معرفی عینی انواع وسایلی که موجب پرورش شنوائی می‌شود و نحوه کاربرد و ارزیابی آنها.

ج - تهیه انواع وسایل تقویت و بازپروری شنوائی از قبیل

وسایل تشخیص ارتفاع صدا

وسایل تشخیص شدت صدا

وسایل تشخیص طنین

آزمایشات تشخیص جهت صدا

جلسه ششم

الف - تهیه وسایل و موادی که موجب تقویت و بازپروری حواس بویایی و چشائی می‌شود.

ب - معرفی وسایل تقویت بویایی و چشائی و چگونگی کاربرد آنها.

ج - تهیه انواع وسایل تقویت بویائی و چشائی از قبیل:

الف - تهیه انواع بسته‌های مواد معطر و بودار.

ب - تهیه انواع بسته‌های مواد مزه دار - شور - ترش - شیرین - تندو تیز

جلسه هفتم

الف - کسب مهارت و تجربه در تهیه وسایل و موادی که سبب تقویت و پرورش حس لامسه می‌شود.

ب - معرفی وسایل تقویت بساوائی و نحوه کاربرد آنها.

ج - تهیه و ساخت وسایل تقویت بساوائی:

۱ - وسایل تشخیص ماده و استقامت مواد

۲ - وسایل شکل‌شناسی

جلسه هشتم

الف - معرفی دسته‌ای دیگر و تکمیلی از وسایل تقویت بساوائی (لامسه) و کاربرد آنها

ب - فعالیتهای عملی و کارگاهی

تهیه و ساخت وسایل تکمیلی تقویت بساوائی:

۱ - وسایل تشخیص حسی وزن.

۲ - وسایل تشخیص ابعاد اشیاء.

جلسه نهم

هدف – الف – تدارک و تهیه و کاربرد انواع مواد و وسایلی که برای تقویت قوای حرکتی کودک مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ب – معرفی وسایل مختلف بدن سازی

ج – تدارک وسایل بدن سازی و طرز استفاده صحیح و موثر از آنها.

– تهیه و کاربرد موادی که در تقویت ماهیچه‌های دست موثرند.

– تهیه وسایل هماهنگی چشم و دست.

ب – معرفی وسایلی که در تقویت قدرت طبقه بندی و شناخت موثرند.

جلسه دهم

الف – هدف – آشنائی و تدارک وسایل مورد نیاز برای تقویت قوای ذهنی کودک.

ب – درک تفاوت و شباهت اشیاء طبقه بندی اشیاء برحسب یک صنعت یا چند صنعت.

جلسه یازدهم

ب – معرفی وسایل تکمیلی برای تقویت قوای ذهنی:

۱. درک مفاهیم زبان و سرعت

۲. تجزیه و ترکیب

۳. درک ابعاد

ج – فعالیتهای عملی و کارگاهی

– تهیه تقویم‌های آموزشی سال و فصل و ماه و هفته و روز و ساعت

– تهیه انواع پازل‌ها

– استفاده از اشیاء سه بعدی و مسطح.

جلسه دوازدهم

الف – آشنایی با روش استفاده از نقاشیهای ساده و کارتون‌ها برای تحریک ذوق کودک.

ب – فعالیتهای نظری:

نقاشیهای ساده و روش آموزش آنها به کودکان عقب مانده ذهنی.

ج – فعالیتهای عملی و کارگاهی

– تهیه و ترسیم طرح‌های ساده و کارتون‌ها از ساده به مشکل.

جلسه سیزدهم

الف - هدفهای مرحله‌ای

آشنایی با وسایل و تدابیری که برای تقویت تکلم و زبان آموزی کودک ضروری است.

ب - فعالیتهای نظری.

- ارائه روشها و برنامه‌های تقویت تکلم و زبان آموزی

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی:

- تمرین روش استفاده از نوار و ضبط صوت.

- تمرین بازیهای تقلیدی و نمایش.

- تمرین شعر و سرودهای ساده و موثر.

جلسه چهاردهم

الف - هدفهای مرحله‌ای:

- آشنایی با روش آموزش مجسمه سازی و شکل سازی و مدل سازی به منظور تقویت هماهنگ قوای مختلف کودک

ب - روش استفاده از انواع مواد و خمیرها در ساختن مجسمه و مدل‌های مختلف

ج - تهیه خمیرهای مختلف مجسمه سازی

- استفاده از موم

- روش تهیه مدل و مجسمه ساده.

جلسه پانزدهم

الف - هدفهای مرحله‌ای:

- آشنائی با نحوه و روش آموزش و تقویت خودیاری و بهداشت فردی کودک.

ب - فعالیتهای نظری

- روش آموزش وسایل مختلف خودیاری و بهداشت فردی شامل:

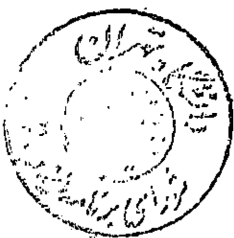
باز و بسته کردن دکمه، زیپ، کمربند و کفش، پوشیدن و درآوردن لباس...و

خودشناسی (نام و نام خانوادگی و سن و آدرس) و...

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی

- تدارک وسایل خودیاری و بهداشت فردی و تعیین روش آموزش آنها.

جلسه شانزدهم

الف - هدف‌های مرحله‌ای:

- آشنائی با روش طرح بازیهای مختلف آموزشی.

ب - فعالیتهای نظری:

- طراحی بازیهای آموزشی مناسب کودکان عقب مانده ذهنی

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی:

- تمرین چند نمونه بازیهای تقلیدی و نمایش آموزشی.

جلسه هفدهم

الف - هدفهای مرحله‌ای:

- آشنایی با روش تهیه وسایل مختلف تجسمی و تصویری و تدارک اشیاء مختلف برای تدریس مواد مختلف آموزشی دوره ابتدایی و قبل از آن.

ب - فعالیتهای نظری:

- روش استفاده از وسایل تجسمی و تصویری برای موضوعات کتابهای ابتدایی از جمله تدریس درس ریاضیات و خواندن و نوشتن و علوم و...

ج - فعالیتهای عملی و کارگاهی:

- روش تدارک و استفاده از اشیاء حقیقی و نمونه‌ها و مدلها و ماکت‌ها و مولاژها. و تهیه نمونهایی از هر یک.

- روش استفاده از تصاویر و...

منابع:

١ . افضل نیا ، محمدرضا (١٣٨٤) طراحی و آشنایی با مراکز مواد و منابع یادگیری تهران : انتشارات سمت

٢ . ذوفن ، شهنار – لطفی پور ، خسرو (١٣٦١) کاربرد مواد آموزشی (رسانه های آموزشی برای معلم) : انتشارات دفتر تحقیقات و برنامه ریزی و تالیف کتابهای درسی چاپخانه سپهر

روشهای تدریس علوم و علوم اجتماعی به کودکان استثنایی

تعداد واحد: ۲ نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان عقب مانده ذهنی آموزش‌پذیر (آهسته گام)

هدف: آشنایی دانشجویان با اصول و روشهای آموزش علوم پایه به کودکان عقب مانده ذهنی آموزش‌پذیر است.

سرفصل :

- آشنایی با طبیعت منطقه مربوطه: جانوران، گیاهان، رودها، کوهها و نهرها از طریق فیلم و گردش علمی
- تشخیص تفاوتها و شباهتهای موجودات، گیاهان و اشیاء مشابه هم و در دسترس
- طبقه بندی موجودات و اشیاء و گیاهان
- جانوران اهلی: ساختمان ظاهری بدن آنها، خوراک و مسکن آنها و فواید آنها برای بشر
- آشنایی با قسمتهای ظاهری بدن انسان و نام آنها
- بهداشت فردی به خصوص دست‌ها، دهان و دندان و لباس و کفش
- آموزش‌های عملی برای حفظ محیط زیست: خانه، خیابانها و کوچه‌ها، پارک‌ها و چگونگی جادهی زباله‌ها
- قوانین راهنمایی و رانندگی در مورد عابر پیاده و چگونگی عبور و مرور در خیابانها
- آشنایی با ساختار خانواده و تقسیم کار در درون خانواده
- آشنایی عملی با فروشندگان و صنعتکاران کوچک و موادی که عرضه می‌کنند یا تولید و تعمیر می‌کنند مثل نانوایی، بقالی، نجاری، مکانیکی و امثال آن.
- آشنایی با ابزارها و ادوات بعضی کارهای رایج در منطقه و چگونگی استفاده از آنها

منابع : افروز، غلامعلی (۱۳۸۵) روان‌شناسی و توانبخشی کودکان آهسته گام: انتشارات دانشگاه تهران

اصول و روشهای آموزش ریاضیات به کودکان استثنایی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روشهای فنون تدریس

هدف: آشنایی با اهداف آموزش ریاضی و محتوی کتب ریاضی دوره ابتدایی و روشهای تدریس این مواد.

سرفصل :

اهداف آموزش ریاضیات:

۱) آموزش مفاهیم اولیه ریاضی

۲) آموزش جهت یابی

۳) آموزش ترتیب

٤) آموزش سازماندهی فضایی

۵) آموزش نهادهای عددی

٦) آموزش محاسبه عینی

۷) آموزش محاسبه ذهنی

۸) آموزش مفاهیم هندسی

- آموزش اعداد (شناخت مفهوم عدد، مجموعه‌ها، عدد نویسی....)
- آموزش چهار عمل اصلی (جمع، تفریق، ضرب، تقسیم)
- آموزش سکه‌ها و اسکناسهای رایج
- آموزش سال، ماه، هفته و شبانه روز
- آموزش ساعت
- آموزش کسرها
- آموزش واحدهای اندازه‌گیری
- آموزش ضرب، تقسیم، تفریق و جمع اعداد اعشاری

هندسه:

- مفهوم نقطه و خطوط

- آموزش اشکال هندسی (شناخت اشکال، محیط و مساحت آنها)

- آموزش اجسام هندسی

- آموزش مفهوم زاویه

- آموزش خطوط متوازی و متقاطع

- آموزش احجام

- آموزش مفهوم گنجایش

منابع:

۱ . آلن دوترفر، کارل بارنت (۱۹۱۱) اصول ریاضیات . ترجمه غلامرضا یالی پور(۱۳۷۰) تهران : انتشارات مولوی

۲ . تسیبکین ، ا،ژ (۱۳٦۸) روشهای ریاضیات ترجمه عادل ارشقی . تهران انتشارات : موسسه خدمات فرهنگی رسا

اصول و روشهای آموزش خواندن و نوشتن (به کودکان استثنایی)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روشهای فنون تدریس

هدف: آشنایی دانشجویان با محتوای کتب فارسی دوره ابتدایی و همچنین شناخت روشهای تدریس این محتوی به دانش‌آموزان.

سرفصل:

- چگونگی یادگیری در دوره قبل از دبستان و دبستان
- هدف از آمدن شاگرد به مدرسه چیست؟ و چگونگی کار با نوآموز
- هدف‌های دوره آمادگی و نحوه کار در این دوره (جمله و داستان گوئی و شرح تصاویر و تقویت دست شاگرد برای امر نوشتن و...)
- چگونگی تعلیم الفبای فارسی (با آخرین روش فعال و موفق)
- برطرف کردن نیاز نوآموز در امر درست نوشتن و درست خواندن در کلاس اول ابتدائی (دیدن و تجسمی کار کردن، فکر کردن، جمه ساختن، گفتن، نوشتن، خواندن) نقش زبان در تفکر
- برطرف کردن نقایص گفتاری نوآموز (اصلاح تلفظ - اصلح کلمه - اصلاح جمله) -آموزش اصول گوش دادن، خواندن و نوشتن
- آموزش پرسش و پاسخ درست.
- بررسی محتوای کتب فارسی دوره ابتدائی.

منابع :

۱ . میخائیل، گوردون کمک به رفتار گفتار و زبان کودک عقب مانده ذهنی تربیت پذیر – ترجمه دکتر احمد به پژوه : انتشارات رویش

۲ . جان ، متسون – توماس اولندیک . بهبود بخشی مهارت های اجتماعی کودکان ارزیابی و آموزشی – ترجمه دکتر احمد به پژوه : انتشارات اطلاعات

کارورزی در مدارس و مراکز استثنایی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: عملی

پیش نیاز: روشهای آموزش خواندن و نوشتن به کودکان استثنایی

هدف: ایجاد تجربه تدریس عملی در یکی از زمینه‌های علوم تجربی و اجتماعی، زبان فارسی، ریاضی در مدت یک نیمسال تحصیلی

سرفصل :

- تهیه یک واحد کاری در یکی از زمینه‌های علوم تجربی و اجتماعی، زبان فارسی و ریاضی با توافق دانشجو و استاد مربوط به آن درس.
- کارکردن عملی در کلاس در مدت زمان یک ترم روی کل دانش‌آموزان یک کلاس.
- تشکیل پرونده تحصیلی برای هر یک و تفسیر چگونگی پیشرفت هر یک از دانش‌آموزان.

برنامه کارورزی به صورت زیر اجرا می‌کردد:

۱. جلسات توجیهی: دو جلسه اول نیمسال تحصیلی ،دانشجویان نسبت به اهداف و برنامه‌های واحد کارورزی توجیه می‌شوند.

۲. جلسات مشاهده: دانشجویان کارورز برای ٤ جلسه متوالی (هر جلسه یک روز کامل مدرسه می‌باشد.) درکلاس درس دانش آموزان عقب مانده ذهنی حضور یافته برنامه آموزشی و روش تدریس معلم ثابت کلاس را مشاهده نموده و گزارش تهیه می‌کنند.

۳. جلسات کمک مربیگری:

دانشجویان کارورز پس از ٤ جلسه مشاهده ۳ جلسه بعدی را در تدریس درس به معلم کلاس کمک می‌کنند.

٤. جلسات تدریس مستقل:

دانشجویان برای ٤ جلسه متوالی عناوین و موضوعات درسی را که قبلاً با نظر معلم کلاس و مشاورت استاد درس تعیین نموده وطرح درس خود را نیز تهیه کرده‌اند اقدام به تدریس مستقل خواهند نمود.

ارزیابی:

نحوه ارزیابی عملکرد دانشجویان با توجه به حضور فعال ایشان در مدارس و کلاسهای تعیین شده، نحوه تهیه طرح دروسی که به طور مستقل تدریس آنها را عهده دار بوده و شیوه‌های تدریس آنها انجام می‌پذیرد.

بدیهی است در طرح ترم بگونه‌ای که مقتضی است استاد درس و یا افراد واجد شرایط دیگری به مدارسی که دانشجویان به کارورزی اشتغال دارند مراجعه و نحوه کارورزی و شیوه تدریس آنها مورد مشاهده و ارزیابی قرار خواهند داد.

اختلالات روانی - حرکتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنایی دانشجویان با اختلالات روانی - حرکتی شایع در کودکان عادی و استثنایی

سرفصل :

آشنایی با اختلالات همچون، تیک‌ها + انواع صرع‌ها + لکنت زبان + عدم کنترل ادرار + فلج مغزی + سندرم تورت + فزون کنشی - سندرم رت

آشنایی با سبب‌شناسی و روشهای درمان

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی (۱۳۸٤) کودک و لکنت زبان: انتشارات اولیاء و مربیان

۲ - افروز، غلامعلی (۱۳۸٤) خوددرمانی در لکنت زبان: انتشارات اولیاء و مربیان

اصول و روشهای توانبخشی حرفه‌ای

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی

پیش نیاز: اصول و روشهای اصلاح رفتار

هدف: هدف از این درس آشنا نمودن دانشجو با روشهای بازپروری حرفه‌ای می‌باشد. در این درس دانشجو به منظور نزدیک نمودن کودکان عقب مانده ذهنی به خود کفائی اقتصادی با روشهای بازپروری حرفه‌ای آشنا خواهد شد.

سرفصل

تجزیه وظایف شغلی با اجزاء مشخص و انجام هر یک با رعایت ترتیب و با استفاده از تقویت کننده‌های مناسب و سایر روشهای رفتاری.

- تعیین روشهای نوین توانبخشی حرفه‌ای ویژه نوجوانان استثنایی
- توانبخشی حرفه‌ای در کارگاههای حمایت شده
- توانبخشی حرفه‌ای در محیط‌های آزاد شغلی
- روشهای تقویت مهارتهای اجتماعی شغلی

منابع :

۱ . علیزاده حرکت درمانی

اصول مددکاری اجتماعی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: ۱ واحد نظری - ۱ واحد عملی

پیش نیاز: روان شناسی رشد (۲)

هدف: آشنایی با اصول و مبانی روشهای مددکاری اجتماعی

سرفصل

- تعریف و تاریخچه مددکاری اجتماعی
- اصول اساسی مددکاری اجتماعی (ارزشهای اساسی - هدفهای مددکاری)
- اصول مددکاری فردی
- اصول مددکاری گروهی
- اساس و تکیه گاه مددکاری (شناسائی منابع جامعه - علم رفتار بشری و مددکاری - حمایت از مددجو - تعریف مددجو - درک موقعیت مددجو - درک احساسات و عواطف مددجو و احترام به او - ارزشیابی پیشرفت مددجو - کمک به ایجاد تغییر در طرز فکر مددجو - چگونگی عرضه کمک در مددکاری).

منابع :

۱ - به پژوه، احمد (۱۳۷۷) چهار نوشتار درباره مددکاری اجتماعی انتشارات آوای نور (انتشارات رشد)

متون تخصصی به زبانهای خارجی (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: زبان خارجه

هدف: آشنا سازی دانشجو با اصطلاحات و متون علمی به یکی از زبانهای خارجی مانند انگلیسی یا فرانسه و یا.... در زمینه‌های روان‌شناسی و آموزش و پرورش کودکان عقب مانده ذهنی و افزایش توانائی دانشجو در استفاده از منابع خارجی.

سرفصل

Special Education + Exceptional children
Mental Retardation + Gifted children
Blind and deaf children
Definition,Classification,Prevalense
Causes, Psychological Characteristics

حقوق کودکان استثنایی و قوانین مصوب در ایران و جهان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: دروس روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی + کودکان نابینا + کودکان ناشنوا + کودکان عقب مانده ذهنی

هدف: هدف آشنایی دانشجویان با مبانی نظری تدوین حقوِ و قوانین ویژه برای افراد استثنایی: در کشورهای مختلف ایجاد نگرش نوین در دانشجویان نسبت به ضرورت تدوین قوانین خاص برای زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی افراد استثنایی

سرفصل :

آشنایی هر چه بیشتر با مبانی نظری تعاریف و معلولیتهای مختلف و طبقه بندی افراد استثنایی حسب مصادیق قانونی

منابع:

۱ . بهشتی ، احمد (۱۳٥٤) اسلام و حقوق کودک ، پژوهشی درباره حقوق طفل از دیدگاه اسلام و اعلامیه حقوق کودک . قم : انتشارات دارالتبلیغ اسلامی

روان‌شناسی و آموزش کودکان نابینا و کم بینا

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنایی با ویژگیهای روان شناختی و حسی و حرکتی افراد نابینا و کم بینا

سرفصل :

- روشهای موثر توانبخشی افراد نابینا در دوره‌های مختلف رشد
- اصول تحرک و جهت یابی، نحوه استفاده از مهندسی پزشکی در توان بخشی افراد نابینا
- آشنایی با علل اصلی نابینایی در ایران و جهان
- آشنایی با روشهای پیشگیری از معلولیتهای بینایی
- روشهای حرفه آموزی به افراد نابینا
- روشهای نوین بازپروری حسی - حرکتی و روان شناختی کودکان و نوجوانان نابینا

منابع:

۱ `پیر هانری (۱۳۲۸) زندگی کوران . ترجمه احمد شبهی . تهران : انتشارات امیر کبیر

۲ طاهری عراقی ، مصطفی (۱۳٦۲) روش همکاری با نابینایان . انتشارات دفتر روابط عمومی علمی و بین المللی دانشگاه اصفهان

۳ . طاهری عراقی ، مصطفی (۱۳٦٤) نابینایی . انتشارات دفتر روابط عمومی و ارشاد سازمان بهزیستی کشور

روان‌شناسی و آموزش کودکان ناشنوا و کم شنوا

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با ویژگیهای حسی و حرکتی و روان‌شناختی افراد ناشنوا و کم شنوا

سرفصل :

- روشهای آموزش و توانبخشی کودکان و نوجوانان ناشنوا در دوره‌های مختلف رشد از تولد تا بزرگسالی
- آشنایی با علل اصلی معلولیت شنوایی
- روشهای بهره‌گیری از تکنولوژی پزشکی برای افراد ناشنوا و نیمه شنوا
- روشهای پیشگیری از معلولیت شنوایی

منابع:

۱ سازمان بهزیستی کشور : معاونت طرح و برنامه دفتر آموزش و پرورش . (۱۳۷۸) مجموعه اشارات ناشنوایان . نشر : سازمان بهزیستی کشور

۲. تیدول ، مری (۱۳۷۲) راهنمایی آموزش زبان به ناشنوایان ترجمه حمیده طباطبایی تهران انتشارات : مدرسه

۳ . محمد پور ، طاهره (۱۳۷۶) آشنایی با ناشنوایان آموزش و توان بخشی آنان . تهران انتشارات سازمان بهزیستی کشور ، دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی

روان‌شناسی و آموزش کودکان تیزهوش

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی + هوش و عقب ماندگی ذهنی

هدف: آشنایی با ویژگیهای روان شناختی کودکان تیزهوش + روشهای نوین تشخیص و شناسایی کودکان تیزهوش

سرفصل :

- روشهای موثر آموزشی در مراکز پیش دبستانی، دبستانی و دبیرستانی
- نحوه کمک به دانشجویان تیزهوش در دانشگاهها
- هویت تیزهوشان به سوی خلاقیت‌ها و نوآری‌ها.

منابع :

۱ - افروز، غلامعلی کامکاری، کامبیز (۱۳۸٦) مبانی روان شناختی هوش و خلاقیت: انتشارات دانشگاه تهران

۲ - افروز، غلامعلی هومن حیدرعلی (۱۳۸٤) روش تهیه هوش انفرادی: انتشارات دانشگاه تهران

روان‌شناسی و توانبخشی کودکان کم توان جسمی و حرکتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنایی دانشجویان با ویژگیهای روان شناختی کودکان و نوجوانانی که به رغم برخورداری از ظرفیت هوشی مطلوب به دلیل اختلالات نقص حرکتی در رسیدن به اهداف آموزشی دچار مشکل هستند.

سرفصل :

آشنایی با اصول کلی حرکت درمانی

آشنایی با مهندسی توانبخشی در ارتباط با کودکان مبتلا به نقص حرکتی

آشنایی با علل اصلی معلولیتهای جسمی – حرکتی با روشهای پیشگیری از معلولیتهای جسمی – حرکتی

آشنایی با اندامهای مصنوعی

بهره‌گیری از کامپیوتر در توانبخشی افراد استثنایی

آشنایی با اصول و روشهای بازپروری حرکتی

منابع:

۱. آرنهایم ، دانیل (۱۳۷۵) حرکت درمانی : برنامه ریزی ترمیمی برای کودکان مبتلا به خام حرکتی .ترجمه حمید علیزاده تهران : انتشارات رشد

۲. فیت ، هالیس الف (۱۳٦٦) تربیت بدنی و بازپروری برای رشد سازگاری و بهبودی معلولان ، ترجمه محمد تقی منشی طوسی . مشهد : نشر معاونت فرهنگی آستان قدس رضوی

اصول و روشهای بازپروری حسی و حرکتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روان‌شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنا نمودن دانشجویان با اصول و روشهای بازپروری حسی و حرکتی کودکان و نوجوانان استثنایی به ویژه کودکان آهسته گام (عقب مانده ذهنی)

سرفصل

- تعریف و تبیین مفهوم بازپروری حسی و حرکتی
- ضرورت و اهمیت بازپروری حسی و حرکتی
- رابطه مهارتهای حسی و حرکتی با کنش‌های ذهنی و رفتارهای اجتماعی
- اصول و روشهای تقویت مهارتهای ظریف حرکتی
- هماهنگی‌های مهارتهای حرکتی
- اصول و روشهای تقویت تیزبینی
- اصول و روشهای تقویت تیزشنوایی
- اصول و روشهای تقویت حس لامسه
- برنامه‌ها و فعالیتهای مربوط به تقویت و بازپروری حسی و حرکتی در کودکان آهسته گام (عقب مانده ذهنی) ناشنوا، نابینا، فلج مغزی و....

منابع :

۱ . دانیل دی. آرنهایم و ویلیام ای . شیلتر . حرکت درمانی : برنامه ریزی ترمیمی برای کودکان مبتلا به خام حرکتی (۱۳۷۵) ترجمه حمید علیزاده : انتشارات رشد

آشنایی با آزمون‌های روانی و کاربرد آن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: روانشناسی هوش و عقب ماندگی ذهنی- روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی

هدف: آشنایی دقیق با مفهوم سنجش و اندازه‌گیری و مبانی نظری آنها

آشنایی با کاربرد آزمونها در زمینه‌های مختلف از مرحله تهیه و گذراندن تست تا استخراج و تفسیر نتایج

سرفصل :

۱ - آزمون شناسی و روانسنجی

۲ - روشهای تستی:

۱ - نمره گذاری ۲ - دقت تمییز ۳ - مطابقت و هنجارگزینی ٤ - قابلیت اعتماد، ثبات یا پایائی، اعتبار ارزش پیشگوئی ٥ - توازی و تعیین برابری در جانشینی ٦ - گذراندن تست.

۳ - معنا و کاربرد اندازه‌گیری

۱ - ناهمگونی آزمونها و معنای مشترک آنها ۲ - طرِ یکسان سازی اندازه‌گیری‌ها ۳ - اندازه‌گیری تحول ٤ - اندازه‌گیری اختلالات ذهنی

٥ - انتخاب نمونه در هنجارگزینی‌ها ٦ - طرِ و ترمیم و نمایش نتایج

٤ - گروه بندی کلان در زمینه آزمونها

۱ - دیدگاه کنشی ۲ - تست‌های عاملی ۳ - دیدگاه مبتنی بر طرِ ساخت و ارائه تست‌ها

٥ - فهرست عمومی تست‌ها: ۱ - داده‌های مقدماتی ۲ - مقیاس‌ها و باطری‌ها یا مجموعه‌های تست ۳ - تست‌های حسی، ارائه نمونه‌های دیداری و شنیداری، ذائقه‌ای شمی، حساسیت‌های پوستی، حساسیت‌های جنبشی، حساسیت‌های تعادلی (لابیرنتی) حس زبان و ریتم. ٤ - تست‌های ادراکی: نمونه یک تست دیداری، نمونه

یک تست شنیداری، نمونه یک تست لمسی ۵ - تست‌های حرکتی و روانی حرکتی مقیاس‌ها و باطری‌های تست، تست سرعت، تست دقت عمل، تست سرعت و دقت عمل با هم - تست مهارت - تست ظرفیت ترکیبی - تست‌های روانی - حرکتی ٦ - تست‌های کارآمدی: تمرکز ذهنی و دقت - حافظه و یادگیری - تجسم و تصور فضائی و تخیل - ظرفیت‌های تکلمی - ظرفیت‌های مربوط به روابط عددی، توانش‌های ذهنی دیگر.

٦ - آزمونهای شخصیت

منابع :

۱ - هومن حیدرعلی افروز، غلامعلی روش تهیه آزمون هوش: انتشارات دانشگاه تهران

جامعه‌شناسی پرورشی

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز: روان‌شناسی اجتماعی

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با کلیات و مبانی جامعه‌شناسی و ارتباط آن با سایر رشته‌های نزدیک به نحوی که در حین آشنایی دانشجو به نقد و تعمق در آن بپردازد و مسائلی را که در محیط فرهنگی ایران و اسلام قبلاً" استفاده شده است مورد بهره برداری قرار دهد.

سرفصل :

موضوع: تعریف: تعاریف مختلف جامعه‌شناسی و نظریه‌های انتقادی به این تعاریف

- تفکر و تعمق د رمورد یک تعریف درست از جامعه‌شناسی
- روشهای معمول در تحقیقات جامعه‌شناسی
- شیوه‌های معمول تحقیقات اجتماعی در ایران و اسلام
- شیوه‌های جدید تحقیقات اجتماعی در جامعه‌شناسی (روش کمی و کیفی) - نقد این روشها.
- جایگاه جامعه‌شناسی در علوم انسانی - دانش اجتماعی دنیای امروز و شعب آن.
- کاربرد و ضرورت جامعه‌شناسی در ایران.
- تاریخچه پیدایش علوم اجتماعی در کشورهای اسلامی و مغرب زمین.
- فرد و جامعه : تعریف جامعه - مذهب اصالت فرد - مذهب اصالت جمع - تظریات پدیدارشناسی - روان‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی - اشکالات وارده بر این مقولات از دیدگاه اسلام - دیدگاه اسلام در مورد فرد و جامعه
- نابرابریهای اجتماعی - علل نابرابریها - گروه‌ها و قشرهای مختلف اجتماعی
- ارزشهای اسلامی و نابرابریها اجتماعی
- قدر و منزلت اجتماعی - سازمانهای اجتماعی - نهادهای اجتماعی - ناهنجاریهای اجتماعی - مختصری در زمینه ساخت جامعه ایران (شهر و روستا و عشایر) انواع جوامع

منابع :

۱ . فرجاد ، محمد حسین (۱۳۱۸) جامعه شناسی پرورشی : دانشگاه تربیت معلم

مهارت های زندگی

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : -----

هدف : این درس با هدف آموزش و تقویت مهارت های زندگی و تنظیم و آموزش خانواده ارائه می گردد آموزش مهارت های زندگی منجر به افزایش سلامت روانی و جسمانی ، تقویت اعتماد به نفس و تجهیز دانشجویان به روش های مقابله با فشارهای محیطی و روانی و تقویت ارتباطات دوستانه و سالم می شود و در پیشگیری از مشکلات روانی ، رفتاری و اجتماعی همچون مصرف مواد مخدر ، خشونت و پرخاشگری ، ایدز ، بی بند و باری جنسی و افت عملکرد تحصیلی موثر است .

در آموزش و تنظیم خانواده نیز با تاکید بر مباحث فیزیولوژیکی و بالا بردن آگاهی دانشجویان به آموزش روشهای مختلف پیشگیری از بارداری ، پیشگیری از بیماری های مقاربتی پرداخته و به آموزش های پیش از ازدواج ، در حین ازدواج و ایجاد نگرش های مثبت به خانواده می پردازد

سرفصل :

بخش اول : تعریف مهارت های زندگی و کاربرد و اهمیت آن ها ، آموزش مهارت خودآگاهی و همدلی ، مهارت کنترل هیجان های منفی و مقابله با استرس ، مهارت تصمیم گیری و حل مساله ، مهارت ارتباط موثر و روابط بین فردی ، مهارت تفکر انتقادی و تفکر خلاق ، آموزش روش های مطالعه و امتحان دادن ، برنامه ریزی درسی و مقاله نویسی

بخش دوم : تعریف تنظیم خانواده – اهمیت اهداف و استراتژی های آ، در ایران و جهان ، شاخص های جمعیتی – حرکات جمعیت – مشکلات ناشی از جمعیت زیاد در جهان و ایران ، سیاست های جمعیتی – ضوابط و معیارهای مسائل جمعیتی ، تاثیر تنظیم خانواده و فاسله گذاری در سلامت و بقاء مادران و کودکان ، روش

های مختلف پیشگیری از بارداری ، اهداف و انگیزه های ازدواج ، ملاک های انتخاب همسر ، شناخت تفاوت های روان شناختی زن و مرد

منابع :

۱ . ناصری ، حسین (۱۳۸۵) مهارت های زندگی (ویژه دانشجویان) . انتشارات هنر آبی

کلیات اقتصاد

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز: ----

هدف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم اساسی و بنیادی علم اقتصاد ، آشنایی با جنبه های کاربردی علم اقتصاد ، پرورش نیروی تفکر برای شناخت چالش ها و مسائل علم اقتصاد ، شناخت ساختمان اقتصادی ایران و استفاده از نظرات دانشمندان این رشته ، علاقمند شدن به تحقیق در اقتصاد و بررسی سایت های اینترنتی موجود در جهان

سرفصل:

- علم اقتصاد ، تعاریف و زیر مجموعه ها ، اهداف و مکاتب
- منابع طبیعی ، منابع فیزیکی و منابع انسانی
- عرضه ، تقاضا و قیمت
- تولید ، توزیع و مصرف
- رقابت ، انحصار و بازار
- سرمایه و سرمایه گذاری ، ارزش و ثروت
- درآمد ، هزینه و پس انداز
- پول ، ارز و اعتبار
- بهره ، سود و مزد
- تورم ، بیکاری و اشتغال
- بهبود و رونق ، رکود و بحران
- تجارت بین المللی ، بودجه و حساب های ملی
- سرمایه داری ، سوسیالیسم ، تعاون کمونیسم
- بانک ، بیمه و بورس
- رشد ، توسعه و تعادل اقتصادی
- جهانی شدن و موسسات بین المللی مالی

منابع :

۱ . قنادان ، محمود. کلیات علم اقتصاد : انتشارات دانشگاه تهران در دست چاپ

۲ . ژان مارسل ، ژانتی .(۱۳۵۱) ترجمه هوشنگ نهاوندی . کلیات علم اقتصاد :

۳ . قدیری اصل . کلیات (۱۳۵٤) علم اقتصاد

٤ . مارشال ، آلفرد (۱۳۷۹) ترجمه دکتر حسین موتمن . اصول علم اقتصاد

۵ . دولتشاهی ، محتشم (۱۳۷۹) مبانی علم اقتصاد

اقتصاد آموزش و پرورش

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز: ----

هدف: آشنایی دانشجویان با نظرات اقتصاددانان آموزش ، شناخت نظریه ها ، قوانین و اصول علم اقتصاد و کاربردهای آموزشی آنان ، شناخت واحدهای اقتصادی و استفاده از آموزش ، بررسی روش های اندازه گیری بهره وری ، راندمان ، کارایی و دیگر رویکردهای کمی

سرفصل:

- کلیات اقتصاد آموزشی
- عرضه و تقاضای آموزشی
- نیروی انسانی و بازار کار
- آموزش مصرف یا سرمایه گذاری
- سرمایه انسانی
- هزینه در آموزش
- آموزش و بازده
- آموزش و کارائی
- عقاید اقتصاددانان آموزش
- بهره وری و درآمد
- ارزشیابی و نقش معلم
- توسعه و تامین منابع آموزشی

منابع :

۱ . نادری ، ابوالقاسم (۱۳۸٤). اقتصاد آموزشی : انتشارات دانشگاه تهران

۲ . عمادزاده .(۱۳۷۷) مباحثی از اقتصاد آموزش و پرورش : دانشگاه اصفهان

۳ . نفیسی ، عبدالحسین (۱۳۸۰) دانشنامه اقتصاد آموزش و پرورش : انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت

٤ . قنادان ، محمود (۱۳۸۵) اقتصاد آموزشی : جزوه درسی در حال آماده شدن برای چاپ

روش های تحقیق کیفی در علوم تربیتی

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز: روش های تحقیق کمی در علوم تربیتی

هدف:

در این درس دانشجویان دوره کارشناسی در رشته آموزش کودکان استثنایی با انواع روش تحقیق کیفی آشنا شده و می توانند ضمن مطالعه این نوع تحقیقات به چگونگی اجرای آنها پی برند.

سرفصل:

- انواع روش های تحقیق کمی و روش های تحقیق کیفی ، تشابه و تفاوت آنها
- کاربرد انواع روش های تحقیق کیفی در آموزش کودکان استثنایی
- روش تحقیق زندگینامه نگاری و کاربرد آن در آموزش کودکان استثنایی
- روش تحقیق مطالعه موردی و کاربرد آن در آموزش کودکان استثنایی
- روش تحقیق اقدام پژوهی و مراحل انجام آ،
- عرضه موارد عملی از کاربرد اقدام پژوهی در آموزش کودکان استثنایی
- سایر روش های تحقیق کیفی (نظریه برخاسته از داده ها ،
- **goounded Theory** پدیدار شناسی و قوم نگاری)

